

Sakskart for møte i Programrådet for masterstudiet i rettsvitenskap (PMR)

Tid og sted: 6. feb. 2020 12:00–15:15, Kollegieværelset, DA

[Legg til i kalender](#)

J.nr.: 2020/1598

Sak 1	Velkommen til et nytt PMR for 2020-2024 <ul style="list-style-type: none">• Innledning fra studiedekanen• Gjennomgang av rutiner knyttet til møter i PMR
Sak 2	Erfaringer fra PMRs medlemmer
Sak 3	Diskusjonssak: Gjennomgang av undervisning i internasjonal rett / Europarett etter erfaringer fra NAV-saken
Sak 4	Diskusjonssak: Rapport fra arbeidsgruppen for JUS4211 <ul style="list-style-type: none">• Rapport fra arbeidsgruppen for JUS4211• Vedlegg Diskusjonspunkter <ul style="list-style-type: none">• PMR inviteres til å komme med innspill, kommentarer og spørsmål til rapportens innhold og innstilling.• Hvordan stiller PMR sine medlemmer seg til arbeidsgruppens endelige innstilling? <p>De ansvarlige faglærerne vil arbeide videre med forslag til vedtak om reviderte læringskrav og litteraturliste, forslag til vedtak om nytt valgemne og eventuelle andre justeringer i undervisnings- og eksamensopplegg på JUS4211, dette legges frem for PMR i løpet av 2020.</p>
Sak 5	Vedtakssak: Sammenlåing av emnene JUS5982 Skatterett III - Internasjonal skatterett og JUS5980 – Skatterett II til et nytt felles emnet; Skatterett II Selskapsskatterett og internasjonal skatterett. Notat fra Kristin Steen Slåttå Forslag til emnema Forslag til vedtak <ul style="list-style-type: none">• Emnene JUS5980 – Skatterett II og JUS5982 Skatterett III - Internasjonal skatterett nedlegges med adgang til en siste eksamen høsten 2020

	<ul style="list-style-type: none"> • Emnet JUS598x Skatterett II Selskapsskatterett og internasjonal skatterett opprettes med oppstart høsten 2020
Sak 6	<p>Vedtaks sak: Forslag om at emnet PSIJUS4100 Rettspsykologi godkjennes som et valgemne på masternivå i masterstudiet i rettsvitenskap</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fremleggsnotat fra Kristin Steen Slåttå • Emnema for PSIJUS4100 Rettspsykologi <p>Forslag til vedtak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emnet PSIJUS4100 Rettspsykologi godkjennes som et valgemne på masternivå i masterstudiet i rettsvitenskap.
Sak 7	<p>Orientering fra CELL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapport fra pilotprosjektet praktikum med JURK i diskriminerings- og likestillingsrett • Rapport fra Insi UiO om Courtroom 1.0
Sak 8	<p>Orienteringssaker</p> <ul style="list-style-type: none"> • Protokoll fra PMR møte 11. desember 2019 • Faglig eksamensleder våren 2020 • Muntlig orientering om pilot - obligatorisk oppmøte første forelesning på utvalgte valgemenner våren 2020 • Tall for eksamensmøtte på valgemenner høsten 2019 <ul style="list-style-type: none"> ○ Notat fra Kristin Steen Slåttå ○ Tall for eksamensmøtte høsten 2019 • Utlysninger <ul style="list-style-type: none"> ○ Utdanningskvalitetsprisen ○ Dikus midler til fleksible utdanningstilbud ○ Program for studentaktiv læring ○ UiOs prosjektmidler for digital vurdering
Sak 9	<p>Saker tatt på fullmakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Justert Reglement for masteroppgaver. I Universitets- og høyskoleloven § 5-3 (4) er det konkretisert at det er individuell klagerett på gruppeeksamen. § 5-10 i vårt reglement er dermed fjernet. • Ny ansvarlig faglærer for JUS5911 – International Climate Change and Energy Law, ny ansvarlig faglærer er Christina Voigt • Ny ansvarlig faglærer for JUS5411 Petroleum Law, ny ansvarlig faglærer er Catrine Banet • Oppdatert litteratur for JUS5671/JUR1671 Legal Technology: Artificial Intelligence and Law for våren 2020

- [Ny utgave av boken Pengekravsrett i Obligasjonsrett II, JUS3111 Formuerett I](#)
- [Ny utgave av boken Alminnelig forvaltningsrett, JUS2211 Forvaltningsrett og EØS-rett](#)
- Opprettet emnekode for 60-stp masteroppgave på ICTL-programmet
- [Ny ansvarlig faglærer for JUS4211 Strafferett, Jo Stigen skal dele ansvaret som ansvarlig faglærer med Johan Boucht](#)
- [Ny utgave av boken Statsforfatningen i Norge \(tilleggs litteratur\), Statsforfatningsrett, JUS2111 Statsforfatningsrett, folkerett og menneskerettigheter](#)
- [Godkjent ny ansvarlig faglærer for JUR1550/JUS5550 Helserett, ny ansvarlig faglærer er Anne Kjersti Befring](#)

**Sak
10**

Eventuelt

Rapport fra arbeidsgruppen for JUS4211

Contents

Rapport fra arbeidsgruppen for JUS4211.....	1
Om rapporten.....	1
Bakgrunn	1
Arbeidsgruppen for JUS4211.....	3
Arbeidsgruppens delkonklusjon	4
Hovedmodell 1: Omlegging av 4. studieår og utvidelse av JUS4211 fra 30 til 40 stp	4
Hovedmodell 2: Reduksjon av hovedlitteratur/læringskrav på JUS4211 og opprettelse av pilot- emne eller annet valgemne.....	7
Arbeidsgruppens innstilling til programrådet for masterstudiet i rettsvitenskap (PMR)	8
Vedlegg.....	8

Om rapporten

Denne rapporten er den samme rapporten som ble sendt på høring ved fakultetet til de ansvarlige faglærerne på 4. og 5. studieår i november 2019. Det som da var presentert som «Arbeidsgruppens konklusjon» er i denne oppdaterte rapporten presentert som «Arbeidsgruppens delkonklusjon» og det er lagt til et nytt avsnitt «Arbeidsgruppens innstilling til programrådet for masterstudiet i rettsvitenskap (PMR)».

Bakgrunn

Studieårsansvarlig for 4. studieår, Johan Boucht sendte høsten 2018 ut et diskusjonsnotat om emnestrukturen på 4. studieår datert 12. november 2018 (vedlegg 1).

I diskusjonsnotatet legger studieårsansvarlig frem flere utfordringer på 7ende semester:

- JUS4211 oppleves som svært krevende blant studentene.
- Svært mange studenter gjentar eksamen i JUS4211.
- Mange studenter velger å bytte om på rekkefølgen mellom 7ende og 8ende semester for å ikke måtte gjennomføre JUS4211 på et høstsemester, dette gir en svært ujevn fordeling mellom antall studenter som gjennomfører kurs på JUS4211 på høst mot vår.
- De tre fagene som inngår er så store at en 6-timers eksamen ikke er tilstrekkelig for å prøve alle fagene på en god måte.

Fordeling høst og vår og gjentak på JUS4211

Oversikt antall studenter med undervisningsopptak og eksamensmøtte på JUS4211 høsten 2016-våren 2019 (kilde FS 754.001). Tabellen viser høyere tall for studenter på vår i forhold til høst, differansen mellom studenter med undervisningsopptak og antall eksamensmøtte gir også en indikasjon på hvor mange som gjennomfører eksamen som et gjentak:

Semester	Antall studenter undervisning	Antall eksamensmøtte	Differanse undervisning/eksamen
Våren 2019	185	243	58

Høsten 2018	152	207	55
Våren 2018	260	303	43
Høsten 2017	176	231	55
Våren 2017	251	330	79
Høsten 2016	191	265	74

JUS4211 er det emnet på rettsstudiet som flest studenter gjentar, se rapport fra DBH over gjentak. Merk at antall gjentak er målt i 60 stp enheter, JUS4211 er et 30 stp emne, dvs. at antall studenter som gjennomførte JUS4211 som gjentak i 2018 vil være 96, noe som stemmer godt med rapporten fra FS over:

Gjentak målt i 60-stp enheter	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Examen facultatum, rettsvitenskapelig variant	2	2	3	2	3	3	5
Formuerett I	31	43	31	41	45	49	66
Formuerett II	6	14	17	21	15	6	11
Forvaltningsrett	1	5	9	15	26	47	22
Masteroppgave	2	-	-	-	0	0	0
Metode og etikk	7	16	12	9	12	13	7
Privatrett I	2	3	7	10	18	22	33
Privatrett II	-	4	4	11	21	19	30
Prosess og strafferett	18	59	63	53	46	65	48
Statsforfatning og internasjonal rett	5	4	7	10	13	12	31
Rettshistorie					0	1	2
Sum	338	180	192	190	198	244	257

Studieårsansvarlig sitt forslag

Studieårsansvarlig foreslo i sitt notat en løsning hvor JUS4211 splittes på to emner. Det ble foreslått at sivilprosessen skulle skilles ut som eget 10 stp emne, at 7ende og 8ende semester skulle bytte plass, slik at studentene møter sivilprosess semesteret før de skal ta strafferett og straffeprosess.

4. studieår vil ha følgende struktur i denne modellen:

- 7ende semester: Sivilprosess 10 stp + Metode og etikk 10 stp + semiobligatorisk 10 stp
- 8ende semester: Strafferett og straffeprosess 20 stp + valgemne 10 stp

Dette forslaget ble sendt ut på høring til alle ansvarlige faglærere på 4. studieår og JSU i november 2018.

Høringsmøte på 4. studieår

Det ble gjennomført et høringsmøte den 9. januar 2019, tema for høringsmøtet var studieårsansvarlig sitt diskusjonsnotat, JSU hadde også sendt et skriftlig innspill til diskusjonsnotatet (vedlegg 2 og 3). I tillegg til de ansvarlige faglærerne og JSU deltok Høgberg og Hjelmeng fra dekanatet på møtet.

I møtet presiserte Hjelmeng at det er viktig for fakultetet å se på tiltak for å øke gjennomstrømmingen og redusere antall gjentak på rettsstudiet og minnet om brevet fra de tre rektorene ved UiO, UiB og UiT (vedlegg 8). JUS4211 er ett emne som er svært mye gjentatt og fakultetsledelsen er derfor nødt for å se på tiltak som kan bedre dette.

JSU svarte i sitt skriftlige innspill at studieårsansvarlig sitt forslag ikke vil løse problemet på 4. studieår, da problemet er den høye arbeidsmengden på JUS4211, forslaget om å splitte emnet

endret ikke på dette. JSU foreslo at fagene på JUS4211 kunne gis mer plass ved at valgemnet på 4. studieår utgikk.

I møtet var det flere som la vekt på at de tre fagene som inngår i dagens JUS4211 fungerer godt som ett samlet emne, og flere var skeptiske til å splitte disse opp. Videre la de ansvarlige faglærerne på de semi-obligatoriske fagene vekt på at disse fagene burde ligge på 8ende semester og fungere som en bro til masteroppgaven. Samtidig var det flere som var positive til forslaget, og mange delte bekymringen rundt dagens situasjon.

Høringsmøtet ble oppsummert av Hjelmeng som sa at han merket en enighet om at noe må gjøres på 4. studieår, videre at JUS4111 og det semi-obligatoriske faget bør ligge på samme semester, og at disse fagene presiserte at det var viktig at de behold sin plass på 8ende semester. Flere av innspillene i møtet pekte mot at JUS4211 burde ha flere studiepoeng og at det å fjerne valgemnet fra studieåret kunne være en løsning.

På bakgrunn av dette oppfordret Hjelmeng fagmiljøet på JUS4211 til å diskutere en løsning hvor de tre fagene oppjusteres fra 30 til 40 stp og med det legges over to semestre.

Arbeidsgruppen for JUS4211

Høringsmøtet på 4. studieår viste at flere av enige om at noe måtte gjøres, men det var flere meninger om hva som burde gjøres. Før det var aktuelt å diskutere videre på studieåret burde fagmiljøet på JUS4211 være enige om en modell de mener er faglig god og som kan bidra til å løse problemene på studieåret. Det var derfor ønskelig å opprettet en egen arbeidsgruppe innenfor miljøet på JUS4211 som kunne komme med et forslag til modell som skulle igjen legges frem for hele 4. studieår.

Arbeidsgruppen har hatt tre møter: 3. juni 2019, 24. september 2019 og 25. november (for å gjennomgå endelig utkast til rapport). Arbeidsgruppen har bestått av følgende personer: Erling Hjelmeng, Johan Boucht, Maria Astrup Hjort, Anders Løvlie, Ragnhild Hennem, Sofie A. E. Høgestøl og Johanne Larsen (JSU).

I juni-møtet (vedlegg 4) diskuterte arbeidsgruppen blant annet om det var mulig å gjøre noen grep på kort sikt i påvente av en større prosess, som å redusere antall sider hovedlitteratur i de tre fagene. Det ble videre spilt inn at dersom en kunne beholde de tre fagene samlet som en 40 stp enhet som går over to semestre ville mye ha løst seg, det har hele tiden blitt argumentert for at det er best faglig å beholde de tre fagene som en samlet enhet som blir eksaminert i samme oppgave. CELL har foreslått at en praktisk rettsaksøvelse kan fungere godt i disse fagene som del av undervisningsopplegget, noe som støttes av Hjelmeng. Studieårsansvarlig skisserte opp fire ulike modeller som var blitt foreslått til nå og diskutert:

1. Det opprinnelige forslaget fra studieårsansvarlig, hvor JUS4211 splittes opp i to emner på 20 + 10 studiepoeng.
2. Hjelmeng og JSU sitt forslag, hvor JUS4211 økes fra 30 til 40 stp og valgemnet utgår.
3. Ingen andre endringer enn reduksjon av antall sider hovedlitteratur/læringskrav på JUS4211 for å redusere arbeidsmengden.
4. Reduksjon av antall sider hovedlitteratur/læringskrav på JUS4211 samtidig som det opprettes et 10 stp valgemne med fordypning i fagene/tar inn i seg tema som har blitt kuttet fra JUS4211.

På bakgrunn av problemstillingene knyttet til 4. studieår, og de ulike innspillene som hadde kommet frem i prosessen utarbeidet Hjelmeng et skriftlig forslag om omlegning av 4. studieår som ble sendt ut til arbeidsgruppen for JUS4211 i august 2019 (vedlegg 5). Hjelmeng foreslo en modell hvor

valgemnet på 4. studieår tas ut for å frigjøre 10 stp til fagene på JUS4211. Hensynet til valgfrihet vurderes opp mot forsvarlig gjennomføring av JUS4211, og da studentmassen i dag er så skjevfordelt og emnet gjentas i så stor grad anbefalte Hjelmeng at valgemnet kuttet. I modellen er sivilprosess lagt til 7ende semester med en egen avsluttende eksamen og straff- og straffeprosess undervises på 8ende semester, samtidig som en rettsaksøvelse skal gå gjennom 8ende semester og ta opp i seg elementer fra alle tre fag. Rekkefølgen mellom 7ende og 8ende semester «låses» slik at prosessen på 8ende semester kan bygge videre på sivilprosessen gjennomgått i 7ende semester. Det allokeres 5 stp til strafferett og 5 stp til rettsaksøvelsen, men uten utvidelse av den generelle undervisningen og antall sider litteratur.

JSU sende inn en skriftlig kommentar til forslaget (vedlegg 6). I dette innspillet skrev JSU at flere studenter vil være skeptiske til å «låse» rekkefølgen mellom 7ende og 8ende semester som foreslått og minner om at overgangsordninger må være gjennomtenkt. Videre påpekte de at arbeidsmengden ikke må økes med endringene, og at det må tas hensyn til at rettsaksøvelsen vil kreve en del forberedelser. JSU ba arbeidsgruppen vurderer hvor mye dette forslaget vil endre på arbeidsbelastningen i fagene og å tenke over eksamensformen.

Arbeidsgruppen diskuterte Hjelmeng sitt forslag på møte den 24. september (vedlegg 7). Det var enighet i gruppen om at dette er et vanskelig problem å løse, det er en bekymring om man klarer å beholde den gode koblingen mellom de tre fagene innenfor den foreslåtte modellen. Studieårsansvarlig viste til det tidligere forslaget om å redusere noe på hovedlitteraturen i alle tre fag for å så dekke opp de tema som faller utenfor i ett valgemne. Hjelmeng stilte seg skeptisk til dette da dette kan føre til en prinsipiell debatt om hva slags fag/tema skal være obligatoriske i et profesjonsstudium. Det ble i møtet foreslått en alternativ modell hvor JUS4211 beholdes som 30 stp emne, alle tre fagene reduserer 10 s hver på listen over hovedlitteratur og det opprettes en pilot med et 10 stp valgemne som er en rettsaksøvelse i de tre fagene for å få prøvd ut undervisningsmetoden. Videre kom det opp et tredje forslag som var en justert modell av Hjelmeng sitt forslag hvor JUS4111 splittes, da kan faget metode gjennomføres samme semester som sivilprosess og de semiobligatoriske og obligatorisk undervisning i etikk kan gjennomføres som del av 8ende semester.

Arbeidsgruppens delkonklusjon

Flertallet i arbeidsgruppen for JUS4211 foreslår at JUS4211 bør utvides fra 30 til 40 stp på bekostning av valgemnet på 4. studieår.

Arbeidsgruppen har diskutert flere modeller i løpet av 2019 og har vært delt i synet på hvordan studieåret bør struktureres. Arbeidsgruppen presenterer her to hovedmodeller og ulike løsninger innenfor de to hovedmodellene. En hovedmodell er å utvide utvider JUS4211 fra 30 til 40 stp på bekostning av valgemnet, den andre hovedmodellen søker å løse utfordringene på 4. studieår innenfor rammen av 30 stp med en samtidig opprettelse av valgemne.

Disse forslagene sendes til alle ansvarlige faglærere på 4. og 5. studieår med invitasjon til innspill, arbeidsgruppen skal vurdere disse høringsinnspillene før en endelig anbefaling legges frem for PMR i første møte i 2020

Hovedmodell 1: Omlegging av 4. studieår og utvidelse av JUS4211 fra 30 til 40 stp

Hovedmodell 1 søker å løse utfordringene på 4. studieår med at JUS4211 oppleves for tungt og Innenfor hovedmodell 1 har det i løpet av 2019 blir fremmet tre ulike skisser til løsning.

Felles for alle tre skisser til løsning er at det innebærer at emnet JUS4211 økes fra 30 til 40 stp. En slik økning vil være på bekostning av valgemnet på 4. studieår som da foreslås å utgå. En slik økning innebærer en splitting av fagene på JUS4211, fagene vil måtte struktureres som 10 stp ett semester og 30 stp ett annet semester.

Arbeidsgruppen har primært diskutert at faget sivilprosess skilles ut som et eget emne, og at det vil da innebære at rekkefølgen av fag på 4. studieår endres, da det er ønskelig at studentene gjennomfører sivilprosess før de skal gjennomføre strafferett og straffeprosess.

Rekkefølgen mellom 7ende og 8ende semester «låses». Rekkefølgen mellom 7ende og 8ende semester kan «låses» på lik måte som rekkefølgen mellom 1ste og 2dre semester og rekkefølgen mellom 3dje og 4dje semester er «låst». Disse semestrene er «låst» ved anbefalte forkunnskapskrav, ikke obligatoriske, dvs. at studentene anbefales å avlegge JUS1111 før JUS1211, og fag i JUS1211 kan forutsette at studentene har gjennomført JUS1111. Men det settes ikke krav om bestått eksamen i JUS1111 for å melde seg til JUS1211, og studenter kan velge å avlegge emnene samme semester.

Undervisningsplanlegger meldte høsten 2018 i forbindelse med første utredning av saken at et semester som skal kombinere sivilprosess, JUS4111 og et semiobligatorisk fag vil bli svært fullt med tanke på mengden undervisning, dersom disse tre fagene skal planlegges til å gå samme semester må de struktureres annerledes, og eventuelt redusere noe på mengden undervisning. I forhold til planlegging av eksamen vil denne modellen innebære en økt kompleksitet på 4. studieår, og øke antall oppgaver som skal utarbeides og følges opp fra 5 til 6 på studieåret. Dette innebærer kostnader knyttet til utarbeidelse av oppgave, sensorveiledning, prøveløsning, sensorer og sensormøte. Videre innebærer forslaget innføring av en til skriftlig skoleeksamen som skal plasseres i Silurveien. Disse hensynene står ikke i veien for en slik omlegning, men da eksamensseksjonen skal nedbemanne med ett årsverk fom. 2021 kan innføringen av nye administrative oppgaver føre til nedprioritering av andre.

1. skisse til løsning, forslag fra prodekan for studier

Se vedlegg 5 for forslaget i sin helhet og faglig begrunnelse.

4. studieår vil ha følgende sammensetning i denne modellen:

- 7ende semester: Sivilprosess 10 stp + Metode og etikk 10 stp + semiobligatorisk 10 stp
- 8ende semester: Strafferett 15 stp + fellesprosessuelle tema 5 stp + straffeprosess 10 stp

I denne modellen ligger det forslag om innføring av en rettsaksøvelse på 8ende semester. Dette for å oppnå en likebehandling av sivil- og straffeprosess med tanke på antall studiepoeng, den vil være med på å sikre koblingen mellom de tre fagene og en slik øvelse vil representere en studentaktiv læringsform der læringen skjer gjennom anvendelse av fagstoffet.

Det understrekes at det er et klart premiss at en slik øvelse ikke skal representere et tillegg i arbeidsbelastningen, men være en aktiv måte for studenten å arbeide med fagstoffet med det siktemål at studentene skal lære fagene bedre. Studentene får frigjort tid ved at valgemnet går ut, og denne tiden kan brukes til å få bedre kunnskap i sivilprosess, straffeprosess og strafferett.

Endringene på undervisnings- og eksamenssiden vil bestå i innføringen av en rettsaksøvelse som del av undervisningen på 8ende semester og at sivilprosessen blir prøvd med egen 4 t skoleeksamen.

2. skisse til løsning, forslag fra ansvarlig faglærer i sivilprosess

I møte 24. september foreslo ansvarlig faglærer i sivilprosess en justert modell av forslaget fra prodekan for studier, dette forslaget var flere i arbeidsgruppen umiddelbart positive til.

4. studieår vil ha følgende sammensetning i denne modellen:

- 7ende semester: Sivilprosess 13 stp + Metode 7 stp + semiobligatorisk 10 stp
- 8ende semester: Strafferett 14 stp + Straffeprosess 13 stp + Etikk 3 stp

Denne løsningen innebærer en jevnere fordeling av de 10 studiepoengene med 4 studiepoeng til strafferett, 3 til sivilprosess og 3 til straffeprosess. Den har videre en fordel at den lager rom for utvidelsen av sivilprosessen uten å splitte faget over to semestre.

Ansvarlig faglærer i sivilprosess foreslår at denne utvidelsen i de to prosessfagene kan lage rom for et element av erfaringsbasert læring. F.eks i form av en prosedyreøvelse som kunne kobles direkte til undervisningen i prosessfagene. Det erfaringsbaserte elementet kan være en del av karakteren i faget, og gi en annen innfallsvinkel til å lære prosessfagene, dette er fag som egner seg godt for praktiske øvelser. Hvordan det erfaringsbaserte elementet skal tilpasses det eksisterende undervisningsopplegget må vurderes nærmere. Ved å dele opp i egne øvelser i hvert prosessfag kan man i større grad skreddersy øvelsen i henhold til fagenes særtrekk.

Det understrekes også her at det er et klart premiss at et slikt erfaringsbasert element ikke skal representere et tillegg i arbeidsbelastningen, men være en aktiv måte for studenten å arbeide med fagstoffet med det siktemål at studentene skal lære fagene bedre. Studentene får frigjort tid ved at valgemnet går ut, og denne tiden kan brukes til å få bedre kunnskap i sivilprosess, straffeprosess og strafferett.

Forslaget vil svare på hovedproblemet som studiedekanen har presentert for arbeidsgruppen. Studentene vil få mer tid i de fagene som oppleves som "tunge", og separat eksamen i sivilprosess vil kunne være med på å senke presset på studentene, og dermed også forhåpentligvis behovet for gjentak av eksamen.

Denne skissen vil ha de samme økonomiske og administrative innvirkningene som 1. skisse til løsning.

3. skisse til løsning, forslag fra JSU

JSU har i møter og i skriftlig form flere ganger foreslått at utfordringene på 4. studieår bør løses med en utvidelse fra 30 til 40 stp på bekostning av valgemnet. JSUs innstilling er at JUS4211 utgjør i realiteten i dag 40 stp og en utvidelse til dette må gjøres uten å legge inn nye arbeidskrav som 1. skisse til løsning fra prodekan for studier foreslår, da dette vil gjøre at kravene innenfor de tre fagene igjen vil være høyere enn det som er avsatt av studiepoeng til dem på studieåret. I JSUs opprinnelige forslag fordeles studiepoengene på året seg slik:

- Strafferett 15 stp
- Straffeprosess 15 stp
- Sivilprosess 10 stp
- Metode og etikk 10 stp
- Semiobligatorisk 10 stp

Se vedlegg 2, 6 og 9 fra JSU om bakgrunn for forslaget. Samtidig som det foreslås å utvide til 40 stp foreslås det at en prosedyreøvelse/rettssaksøvelse kan piloteres som ett eget emne og eventuelt inntas i det obligatoriske etter at man har erfaringer med en slik øvelse.

JSU presiserer at de ønsker videreføring av 6 t eksamen i straff- og straffeprosess, videre at en løsning hvor en får tre vurderingselementer – en egen eksamen på sivilprosess, en rettssaksøvelse som vurderingselement og skoleeksamen i straff og straffeprosess – ikke vil være god, da vil arbeidsbelastningen igjen blir for høy. Det er ønskelig med maksimalt to vurderingselementer – enten egen eksamen for sivilprosess og en egen for straff og straffeprosess, eller en øvelse som prøver alle fag og en egen skoleeksamen for straff- og straffeprosess.

Hovedmodell 2: Reduksjon av hovedlitteratur/læringskrav på JUS4211 og opprettelse av pilot-emne eller annet valgemne

Arbeidsgruppen har også diskutert mulige løsninger innenfor dagens rammen på 30 stp. Her har det vært enighet om at en slik modell vil innebære en reduksjon av læringskrav/litteratur for å redusere den høye arbeidsbelastningen, det er foreslått et kutt på ca. 100 s litteratur i alle tre fag. I denne modellen gjøres det ingen endringer i strukturen på 4. studieår, JUS4211 beholdes som et 30 stp emne med en 6 t skoleeksamen i 7ende semester.

JSU har spilt inn at de frykter at denne løsningen vil gjør studentene ved UiO mindre konkurransedyktige i møte med kandidater fra andre universiteter som har hatt mer fordypning i fagene, eller at reduksjonen i antall sider litteratur ikke vil følges opp med reell reduksjon i arbeidsmengde og forventinger til kunnskap på eksamen. Se vedlegg 9.

Flere i arbeidsgruppen har stilt seg kritiske til denne modellen, dette da det er vanskelig å se hvilke tema som kan gå ut uten at det vil skape store hull i viktig kunnskap. Videre at det å løse denne problematikken ved et eventuelt valgemne er problematisk da vi er et profesjonsstudium.

Modellen med å redusere læringskrav/litteratur innebærer alene ingen økte kostnader på JUS4211 og vil trolig redusere presset på dette semesteret og kan innføres relativt raskt.

Innenfor denne modeller er det skissert to ulike løsninger knyttet til behovet for fordypning i fagene, disse skissene til løsning vil ha budsjettmessige konsekvenser.

1. skisse til løsning, forslag fra studieårsansvarlig

Studieårsansvarlig for 4. studieår har i møter med arbeidsgruppen foreslått at det er mulig å ta ut noen tema fra fagene på JUS4211 samtidig som det opprettes et valgemne hvor disse temaene kan gjennomgås og prøves, se vedlegg 4. Dette vil være en løsning som imøtegår utfordringen med den høye arbeidsmengden på JUS4211 og gi studenter som har særlig interesse og ønske om fordypning i fagene et tilbud.

Valgemneporteføljen skal revideres hvert fjerde år, neste gang fakultetet skal åpne for nye valgemner er for porteføljeperioden 2023-2027. I mellomtiden må eventuelle nye valgemner følges med forslag om reduksjon av andre.

2. skisse til løsning, forslag fra Ragnhild Hennem

Hennem foreslo i arbeidsgruppens møte 24. september at en reduksjon av læringskrav/litteratur innenfor JUS4211 fagene kan følges med en opprettelse av en pilot med et eget valgemne som skal gjennomføres som en rettssaksøvelse i de tre fagene, det kan undersøkes om det er midler til et slikt pilotemne i prosjektet Studentaktiv læring. En slik pilot vil gi fakultetet erfaring med undervisningsmetoden før det eventuelt innføres som del av det obligatoriske opplegget.

Arbeidsgruppens innstilling til programrådet for masterstudiet i rettsvitenskap (PMR)

Arbeidsgruppen gjennomførte i november/desember 2019 en høring ved fakultet, hvor denne rapporten med arbeidsgruppens delkonklusjon og de to hovedmodellene ble presentert. Dette ble sendt ut til de ansvarlige faglærerne på 4. og 5. studieår for innspill og kommentarer.

Ingen av de ansvarlige faglærerne på 4. studieår sendte inn svar i høringen, noen svarte imidlertid på høringen på 5. studieår. Det var mange av de ansvarlige faglærerne på 5. studieår som sendte inn svar på høringen, se vedlegg 10. Studieårsansvarlig Ingunn Ikdahl ledet høringen og sendte med rapporten ut sine kommentarer hvor hun stilte seg kritisk til hovedmodell 1. Dette synet og begrunnelsene hvorfor stilte i alle hovedsak alle de ansvarlige faglærerne som svarte på høringen.

Arbeidsgruppen for JUS4211 hadde sitt siste møte fredag 17. januar 2020 hvor svarene fra høringen ble gjennomgått. Her konkluderte arbeidsgruppen at de på bakgrunn av høringssvarene ønsket å gå videre med hovedmodell 2 og 2. skisse til løsning, forslag fra Ragnhild Hennum.

Hver av de tre fagene skal gjennomgå læringskrav og litteratur med formål å redusere, slik at arbeidsmengden i emnet blir reelt sett 30 studiepoeng. Det ble understreket i møtet av studieårsansvarlig at slik reduksjon ikke bør gjennomføres med mindre dette blir kompensert for ved at man kan plassere de fagområdet som går ut i ett valgemne. Fortrinnsvis bør det kunne opprettes et valgemne for hver av fagene i dagens JUS4211.

Neste prosess for valgemenporteføljen er i 2022, og fagområdet har da full anledning til å fremme forslag om flere emner som bygger på JUS4211. Frem til da er det ønskelig å opprette et pilotemne, finansiert av SFU-midler, hvor innholdet er fag fra JUS4211, og undervisningsmetoden er erfaringsbasert, eksempelvis en rettsaksøvelse.

De ansvarlige faglærerne vil arbeide videre våren 2020 med forslag til reduserte læringskrav og litteraturlister i sine fag og med forslag til et slikt felles pilotemne. Det er ønskelig at dette arbeides med sikte på oppstart våren 2021.

JSU-representanten la til at det er viktig at man nå ikke konkluderte med at dette er de eneste stegene som skal tas, men også vurderer andre mindre justeringer som kan bedre situasjonen på JUS4211. Her diskuterte arbeidsgruppen kort muligheten for å se på skrivetreningssopplegget på JUS4211. Det ble nevnt muligheten for å ha en oppgave hvor studentene fikk tilbakemelding og muligheten til å jobbe videre på oppgaven basert på de tilbakemeldingene. Det ble også nevnt muligheten for å se på en form for skriveøvelse/arbeidskrav/deleksamen der en kunne teste ut noen deler av læringskravene og med det kvittert ut disse temaer før skoleeksamen. Dette ville økt forutsigbarheten og redusert stress for studentene. Disse innspillene tar de ansvarlige faglærerne med seg til sitt arbeid i løpet av våren 2020.

Vedlegg

1. Diskusjonsnotat fra studieårsansvarlig datert 12.11.2018
2. Skriftlig innspill til diskusjonsnotatet fra JSU på datert 09.01.19
3. Referat fra høringsmøte på 4. studieår 09.01.2019
4. Referat fra møte i arbeidsgruppen for JUS4211 datert 03.06.19
5. Forslag til omlegning på 4. studieår fra prodekan for studier, datert 28.08.19
6. Kommentarer til forslag til omlegging på 4. studieår fra JSU, datert 21.09.19
7. Referat fra møte i arbeidsgruppen for JUS4211 datert 24.09.19
8. Brevet fra de tre rektorene ved UiO, UiB og UiT.

9. Forslag til endringer på 4. studieår – svar fra Juridiske studentutvalg datert 01.11.2019
10. Svar fra høringsrunden på 5. studieår

Vedlegg 1

DISKUSJONSNOTAT TIL SPØRSMÅLET OM EMNESSTRUKTUREN PÅ 4. STUDIEÅR

7. semester, som omfatter JUS4211 (sivilprosess, straffeprosess og strafferett), er uten tvil et veldig travelt semester. I egenskap av vervet studieårsansvarlig for 4. studieår har jeg i en periode vært av den oppfatning at strukturen på dette semesteret i sin nåværende utforming ikke er optimal. At dette også er mange studenter mening fremgår tydelig av den studentundersøkelse som ligger til grunn for den periodiske evalueringen av emnet som ble gjennomført høsten 2017. JUS4211 oppfattes som et svært krevende emne med mye pensum og mye undervisning over en relativt kort periode. Omfanget av den mengde stoff som forventes behandlet på JUS4211 er omfattende. I tillegg er balansen sammenlignet med 8. semestret er ujevn; mens 7. semestret inneholder tre tunge fag, inneholder 8. semesteret et obligatorisk emne (JUS4111), og et semi-obligatorisk emne og et valgfag. Hverken det obligatoriske emnet eller det semi-obligatoriske emne består av såkalte rettsdogmatiske fag, som fremstår som tyngst for mange av studentene, både modnings- og læringsmessig. Jeg mener det er åpenbart at arbeidsbelastningen er større på 7. semesteret.

Gjeldende ordning har også ringvirkninger for eksamen, som har vært et sentralt kritikkpunkt fra studentenes side i flere år. Eksamen oppfattes som meget krevende og JUS4211 er det emnet på rettsstudiet som har flest gjentak. Et problem er også at mange studenter velger å utsette JUS4211 til våsemesteret ettersom dette er lenger enn høstsemesteret. Dette skaper ubalanse mellom semestrene (tall for eksamensmøtte fordeler seg slik på høst og vår: høst 2016 - 268, vår 2017 - 335, høst 2017 - 233 og vår 2018 - 308). Omfanget av de tre store fagene på JUS4211 innebærer i tillegg at det på en seks timers eksamen ikke er tilnærmet mulig med «full» eksaminering av hvert fag. Oppgaveutvalget må derfor gjøre et valg om hvilket fag som skal eksamineres. Det er imidlertid neppe optimalt at et fag som studentene har arbeidet inngående med i lang tid ikke blir gjenstand for eksaminering. At studentene deler dette synspunktet fremgår også tydelig av studentundersøkelsen som ble gjort 2017. Etter min mening bør utgangspunktet være at studentene prøves i samtlige fag til hver eksamen.

Spørsmålet er da om noe kan gjøres for å forbedre situasjonen. Det er ikke hensiktsmessig å vurdere eventuelle endringer i studiestruktur som omfatter de øvrige studieårene. Derimot er det innenfor fullmakten til studieårsansvarlig å se over emnestrukturen på sitt studieår, dvs. på 7. og 8. semester. Eventuelle endringer bør imidlertid i siste hånd besluttes av PMR.

Høsten 2017 (10.10.2017) skrev jeg et preliminært forslag som gjaldt muligheten for en omstrukturering av fagene på 4. studieår. Det sentrale formålet med en eventuell slik re-allokering ville være å lette opp noe på arbeidsbelastningen på 7. semester. Utgangspunktet var å skille ut et av de store fagene på JUS4211 og flytte til 8. semester, og deretter flytte et av de mindre fagene på 8. semester til 7. semester. Etter en preliminær høring med de fagmiljøer som nærmest ville bli berørt av forslaget ble det opprinnelige notatet oppdatert og noe omarbeidet. Det er dette omarbeidede notat som foreligger her. I notatet drøftes bare studieårets struktur, ikke allokeringen av studiepoeng mellom emnene.

Med den bakgrunn som ble skissert i det opprinnelige forslaget oppstår spørsmålet: hvilket fag bør flyttes fra JUS4211. Svaret er ikke opplagt. Det ville være mulig (i) å flytte ut strafferetten, og behandle sivil- og straffeprosessen sammen. Det ville også være mulig (ii) å flytte sivilprosessen, men beholde strafferetten og straffeprosessen. Alternativt (iii) kan også sivilprosessen og strafferetten beholdes, mens straffeprosessen flyttes.

Det er ulike meninger om hvilke av disse fagene som bør undervises i sammenheng for å oppnå best mulig synergieffekt. Noen mener at sivil- og straffeprosess bør undervises sammen, mens andre mener at det faller mer naturlig å undervise strafferett sammen med straffeprosess.

Å undervise sivilprosess og straffeprosess i sammenheng slik at sivilprosess undervises først har den fordel at flere alminnelige prosessrettslige spørsmål, relevante for begge fagene, kan presenteres før straffeprosessundervisningen innledes. På den andre side er det at det foreligger enkelte likheter mellom sivilprosess og straffeprosess i seg selv ikke nødvendigvis et argument for å knytte fagene sammen undervisningsmessig. Det kan de facto av pedagogiske grunner være fordelaktig å holde disse fagene fra hverandre for å unngå sammenblanding av regelsett og systemer. Det finnes derimot gode grunner å undervise sivilprosess før straffeprosessen, ettersom enkelte tematiske der er felles for begge områdene. Samtidig finnes det gode grunner å behandle strafferetten før straffeprosessen, ettersom straffeprosessens primære formål er å realisere den materielle strafferetten og de straffeprosessuelle reglene knytter sterkt an til denne.

Etter en god del overveielser har jeg landet på følgende standpunkt. Det er etter min mening viktig å holde fast ved utgangspunktet at strafferetten bør undervises før straffeprosessen. Ettersom straffeprosessens primære formål er å realisere den materielle strafferetten får disse reglene altså nok mest mening etter at studentene har gjennomgått undervisningen i strafferett. Denne oppfatningen deles av fagmiljøet i strafferett og straffeprosessrett. Det fremstår også viktig at sivilprosess undervises før straffeprosess.

Dette innebærer at alternativ *ii* og *iii* begge er tentativt mulige. Sammenhengen mellom sivilprosess og strafferett er imidlertid ikke veldig store, og denne kombinasjon synes dermed mindre optimal. Også i dag undervises sivilprosess og straffeprosess rimelig frittstående fra hverandre. Alternativ *ii*, dvs. å flytte ut sivilprosess fra JUS4211, synes mot denne bakgrunn å ha de beste grunnene for seg. Dette ville innebære at strafferett og straffeprosessrett undervises på samme semester, mens sivilprosess undervises et annet semester.

I sammenhengen kan nevnes at dekanatet ved det juridiske fakultet ved UiB i sitt diskusjonsnotat (8.12.2017) om reform av studieordningen i alle de tre alternativ som drøftes også har koblet sammen strafferett og straffeprosessrett på samme semester på 4. studieår, og skilt ut sivilprosessretten til 3. studieår.

I lys av gjeldende struktur skulle en slik re-allokering innebære at sivilprosess flyttes til 8. semesteret, mens et av fagene på 8. semesteret flyttes til 7. semesteret. Ulempene med dette ville imidlertid være blant annet at en del generelle prosessrettslige spørsmål som behandles i sivilprosessemnet skulle behandles først etter at de straffeprosessrettslige reglene har blitt behandlet. I tillegg kan en del valgfag på 8. semesteret forutsette prosessrettskjennskap, f.eks. rettslig bevisteori (JUS5501) og konkurss- og panterett (JUS5820).

En mulighet ville være å la 7. og 8. semesteret delvis å bytte plass med hverandre slik at sivilprosess blir igjen på 7. semesteret og straffe- og straffeprosessrett flyttes til 8. semesteret. Dette ville innebære at to av de emner som nå undervises på 8. semesteret flyttes til 7. semesteret for å undervises sammen med sivilprosess, mens straffe- og straffeprosessretten flyttes til 8. semesteret for å undervises sammen med et av semesterets «gamle» emner. Slik ville hvert semester fortsatt være 30 sp, samtidig som sivilprosess fortsatt undervises før strafferett og straffeprosessretten. De ulemper som ble pekt på kan dermed unngås.

Det spørsmål som da oppstår er hvilke emner som er best egnet til å flytte fra 8. semesteret til 7. semesteret. Alle tre emnene (JUS4111, et semi-obligatorisk emne eller et valgfag) fremstår som mulige kandidater. Det synes imidlertid å finnes gode grunner for å la valgfaget, som i dag undervises på 8. semesteret, bli igjen på dette semesteret. For det første bør, etter opplysning fra ansvarlig lærer for valgfag, valgfagene er

igjen på 8. semestret ettersom de bør passe sammen med valgfagene på 9. semestret. Men valgfaget ville da også komme etter sivilprosessen, hvilket er relevant ettersom enkelte valgfag, som nevnt, kan forutsette grunnleggende prosesskunnskap. Også valgfaget internasjonal strafferett (JUS5570) ville da undervises sammen med straffe- og straffeprosessretten, og ikke før, hvilket faglig er en fordel. I tillegg er undervisningen i valgfag fleksibel, hvilket gjør at undervisningen kan spres over semesteret slik at planleggingen av undervisningen i strafferett og straffeprosess belastes kun i liten grad.

Gode grunner taler altså for å flytte JUS4111 og de semi-obligatoriske emnene til 7. semesteret. Det er mulig at enkelte fag kan oppleve ulemper ved en slik flytting. Samtidig kan det uavhengig av hvilken modell som velges oppstå ulemper sett fra det enkelte fags ståsted. Det sentrale spørsmålet er imidlertid om ulempene blir uproporsjonalt store i forhold til det formål som søkes oppnådd med tiltaket, dvs. å forbedre læringsmiljøet på 4. studieår.

Å flytte JUS4111 til 7. semesteret ville innebære en tilbakegang til den ordning som gjaldt før reformen 2011. At metodekurset da ville komme før straff- og straffeprosessretten, og undervises sammen med sivilprosessen, kan også gi enkelte pedagogiske fordeler. At etikk ville undervises før straff- og straffeprosessrettskurset vil ikke nødvendigvis være til hinder før å bruke eksempler fra disse fagene i etikkundervisningen. Det kan de facto være en fordel med etisk bevissthet før undervisningen i strafferett- og straffeprosessrett begynner istedenfor etterpå. Ettersom JUS4111 er undervisningsmessig omfattende er det ikke hensiktsmessig å undervise kursen sammen med strafferett og straffeprosessrett.

Å flytte de semi-obligatoriske emnene synes ikke å innebære noen åpenbare problem, ettersom de er temmelig selvstendige emner og i tillegg allerede nå undervises sammen med JUS4111.

I lys av dette er altså mitt forslag å la 7. og 8. semestrene delvis bytte plass slik at det på 7. semesteret skulle undervises i metode og etikk, sivilprosess og semi-obligatoriske emner (sammen 30 sp), og på 8. semesteret i strafferett og straffeprosess («kriminalitetsbekjemping») og et valgfag (sammen 30sp). Sivilprosessen ville dermed bli et nytt eget fag på 7. semesteret.

Etter min vurdering fremstår fordelene med en slik omstrukturering som større enn ulempene. Den vil innebære at JUS4211 (strafferett og straffeprosessrett) blir mindre belastende for studentene, ettersom sivilprosessen flyttes ut til et eget fag. Studentene avlegger emnet sammen med ett valgfag på 8. semesteret samtidig som sivilprosess skulle undervises før både valgfaget og straffeprosessen. Ettersom JUS4211 blir «lettere» er det godt mulig at endringen ville redusere antallet studenter som velger å utsette faget til det lenger vårsemesteret. Endringen har sannsynligvis også positive effekter på eksamen i JUS4211. Dels blir eksamen i JUS4211 begrenset til strafferett og straffeprosessrett, noe som trolig ville være velkomment av studentene. Ettersom mindre står på spill og presset minsker er det godt mulig at endringen også ville bidra til å redusere antallet eksamensgjentak på JUS4211. Men endringen ville også innebære at begge fagene kan bli eksaminert sammen, noe som oppfattes som positivt.

Ettersom sivilprosess skulle bli utskilt til et eget fag, så ville det bli eksaminert separat i en fire timers eksamen (10 sp). En slik separat eksaminering ville også samsvære med sivilprosessens sentrale relevans i studiet. En økning av antallet eksamensdager ville riktignok innebære en tilleggskostnad på ca. 390 000 kr plus kostnadene forbundet med økt administrasjon og oppgaveutvalsarbeid. Etter preliminær opplysning fra studiedekan og studieadministrasjon er imidlertid det økonomiske aspektet ikke nødvendigvis et hinder for en slik endring av studieopplegg om den er nødvendig for å forbedre læringsmiljøet.

Endringen ville i tillegg innebære at sivilprosessen blir et av de tunge hovedfagene på 7. semesteret. En ytterligere, og fra et pedagogisk perspektiv viktig konsekvens, er at det da ville finnes mulighet å spre

undervisningen mer. I stedetfor å ha 5 uker til disposisjon per fag, skulle det finnes ca. 7 uker til disposisjon for undervisningen i strafferett og straffeprosess på 8. semestret. Tilsvarende bør gjelde for sivilprosessen på 7. semestret.

Dette forslag legges nå frem til høring blant de ansvarlige faglærerne på 4. studieår. I tillegg bør juridisk studentutvalg (JSU) høres. Samtidig inviteres miljøene og JSU til å innkomme med mulige alternative opplegg for å komme til rette med den problematikk som underligger forslaget. Frist for å innkomme med synspunkter er **mandag 10.12.2018**. Avhengig av de synspunkter som fremkommer, så legges et endelig forslag frem for PMR senere.

Oslo den 12. november 2018

Johan Boucht
Studieårsansvarlig 4. studieår

Vedlegg 2

-----Original Message-----

From: Mads Fredrik Baardseth <mads.baardseth@gmail.com>

Sent: Wednesday, January 09, 2019 10:00 AM

To: Johan Boucht <johan.boucht@jus.uio.no>

Cc: johanne.r.larsen@gmail.com

Subject: Merknader

Hei Johan,

Her kommer våre merknader til dagens møte. Johanne, i kopi, stiller på JSUs vegne.

Bunnlinjen er at JSU er enig i at noe må gjøres med 4211.

Men vi deler ikke problemanalysen fullt ut. Hovedproblemet, hvilket er kjernen, er at hvert enkelt fag (begge prosessfagene og strafferett) tilsvarer betydelig mer enn de 10 studiepoengene de er gitt. I realiteten ligger nok studiebelastningen for hver enkelt student rundt eller over 15 studiepoeng. Til dette kommer at det foreligger meget mye rettskildemateriale i disse emner, nasjonalt så vel som internasjonalt.

Dette gir seg naturligvis utslag i studentenes progresjon, gjentak, tidsbruk, sensur og klagesensur. Og fungerer som en «flaskehals».

Vi deler derimot ikke notatets tilnærminger til hvordan det skal løses. Etter vårt syn er det bare to mulige løsninger.

1) 10 poeng (valgfaget) må tas ut av fjerde semester, og et av emnene i 4211 må skytes ut til neste semester. Fordelingen blir da 15+15+10 poeng; med to eksamner.

2) Innholdet i hver enkelt emne må reduseres markant, slik at det svarer til 10 poeng.

Løsningen om å flytte inn et emne fra påfølgende semester og sjalte ut sivilprosess mener vi er meget dårlig. Dette er et kosmetisk tiltak, som ikke går på realiteten i problemet. Tvert imot er vårt syn at dette vil gjøre det verre, ved at eksamensbelastningen 4211 semesteret øker fra 1 til 2 eksamner samtidig som at utfordringene ligger der fortsatt. Samlet vil dette kunne gjøre semesteret enda tyngre enn det er.

I lys av hvor viktige de 3 emnene er, mener vi løsning 1 er tilrådelig – og det som vil være best både mht. kvalitet og annet.

Å «fjerne» et valgemne er jo et inngripende virkemiddel, men nødvendigjøres av problemene og deres karakter.

På vegne av JSU,

Mads

Høringsmøte blant de ansvarlige faglærerne på 4. studieår om diskusjonsnotat til spørsmålet om emnestrukturen på 4. studieår sendt ut av Johan Boucht

Tid og sted: Onsdag 9. januar 2019, kl 13-14, Eckhoffs hjørne, DB

Til stede: Johan Boucht, Jo Martin Stigen, Maria Astrup Hjort, Christoffer Eriksen, Svein Eng, Sverre Blandhol, Alf Petter Høgberg, Erling Hjelmeng, Jukka Mähönen, Ulf Stridbeck og JSU (rep sitt navn?)

Studieårsansvarlig og prodekan for studier:

Johan orienterte kort om bakgrunnen for møtet, diskusjonsnotatet stiller spørsmålet om dagens struktur er så belastende for studentene at man må gjøre noen endringer. Om det er enighet om dette så gjenstår det å finne en ny struktur som kan løse det. Det er mulig å se for seg flere løsninger, diskusjonsnotatet er bare et første utgangspunkt og fagmiljøene er invitert til å komme med egne forslag. Diskusjonsnotatet skisserte en løsning innenfor dagens emnestruktur.

Hjelmeng ville før diskusjonen minne om brevet til de tre juridiske fakultetene fra de tre rektorene ved UiO, UiB og UiT hvor vi er blitt bedt om å gjøre noe med gjennomstrømmingen og antall gjentak av eksamen. Det er fra dekanatets side ikke ønskelig å vedta flere begrensinger for å gjøre gjentak men heller se på faglige grep for å øke studiekvaliteten og med det gjennomstrømming. Det er et faktum at 7ende semester er det emnet som er mest gjentatt, det er derfor naturlig å undersøke om endret struktur kan bedre dette. Karakteren i disse fagene er også særlig relevant for arbeidslivet, og flere karakterer kan kanskje redusere presset. Videre er det et administrativt problem at det er stor forskjell mellom hvor mange som gjennomfører JUS4211 på våren og høsten, siden studentene ønsker å avlegge emnet vår.

JSU:

JSU har før møtet sendt inn et skriftlig svar på diskusjonsnotatet, studentene er ikke positive til forslaget fra studieårsansvarlig da de mener at forslaget ikke tar hensyn til den store arbeidsmengden studentene har på JUS4211, det å kun splitte opp, uten å øke antall studiepoeng eller redusere antall sider vil ikke løse problemet. Derimot vil det øke arbeidsmengden med å legge til en ekstra eksamensdag. JSU foreslår at valgemnet på 4. studieår utgår og at JUS4211 oppjusteres til 40 stp.

Sivilprosess:

Ansvarlig faglærer startet med å kommentere begrunnelsen for behovet for endring, studentundersøkelsen som det er vist til var et semester som trolig ikke er representativt, videre er det høye antall gjentak ikke et godt argument for å omstrukturere, at studentene gjentar 7ende semester kan ha like mye med det at det er et emne studentene har friskt i minne på slutten av studiet. Videre er høst og vårsemesteret like langt med unntak av en uke, det at studenter forskyver emnet til et vårsemester bygger på en feilslutning.

Det ble videre tatt opp at notatet beskriver de tre fagene på JUS4211 som svært tunge, det ble presisert at det ikke betyr at fagene på 8ende semester er lettere. Dersom fagene på JUS4211 er for store i forhold til sine tilmålte studiepoeng så er det ryddige å gi dem de studiepoengene de faktisk er, eller å redusere sidetall, ikke splitte opp et emne. Hjort presiserte at det aldri har vært et mål for fakultetet å eksaminere i alt pensum, og de store emnene gir studentene tid til å la fagene modnes og se sammenhenger

Strafferett:

Ansvarlig faglærer syntes det var flott at diskusjonen er startet opp, hans inntrykk er at JUS4211 i dag er svært tungt for studentene, noe som også ble bekreftet av studentene som deltok på Whaldalseminaret. Videre la Stridbeck til at det er en oppgradering av faget som blir flyttet ut, siden dette faget er sikret eksamen hvert semester.

Straffeprosess:

Ansvarlig faglærer kommenterte at det rent faglig er suverent å ha et felles emne med de tre fagene som i dag inngår, studentene jobber med de tre fagene som har god sammenheng gjennom hele semesteret. Det er synd å splitte fagene fra hverandre, samtidig bør noe gjøres dersom problemene er store nok.

Når det gjelder hvilket fag som skulle eventuelt gå ut var Stigen åpen, det er mye som taler for å ha de to prosessfagene samlet. Senere i møtet la Stigen til at det er svært mye som taler for å beholde straff og straffeprosess samlet.

Metode:

Flere løsninger bør være mulig, problembeskrivelsen bør vi ta for gitt da studentene melder om at belastningen er for stor, dette kan man alternativt løse ved å redusere på antall sider litteratur. Ansvarlig faglærer presiserte at dette ikke måtte føre til at man kuttet på andre viktige emner på studieåret.

JSU:

JSU representanten la til at fakultetet i slike diskusjoner ofte snakker om plasseringen av fag, flere studenter kommenterer når de tar metode på 8ende semester at dette er et fag de hadde hatt god nytte av å tatt tidligere på studiet.

Videre er JSU sitt standpunkt at det ikke er ønskelig å redusere pensumet på JUS4211, men heller øke studiepoengvektingen og kutte ett valgemne.

Rettsfilosofi:

Ansvarlig faglærer presiserte at det er utelukket å begynne å vekte fag opp mot hverandre som «tunge» og «lette», det vil føre debatten på feil spor. Eng anmodet om at det burde ligge som et førende premiss i den videre prosessen at de semiobligatoriske emnene og JUS4111 ikke skal splittes og beholde sin plass på 8ende semester, dette bør være de siste fagene studentene avlegger før de begynner på masteroppgaven.

Etikk:

Ansvarlig faglærer stilte seg positiv til forslaget som studieårsansvarlig hadde sendt ut og mente at flere modeller som er mulige, flere 10 stp moduler vil gjøre studieåret mer fleksibelt. Han kommenterte at flere av innspillene i møtet gjorde dette mer komplisert enn nødvendig og at det ikke bør kreves som et premiss at noen fag må ligge på enten 7ende eller 8ende semester, her må man holde alle muligheter åpne for å komme frem til en god fellesløsning. Blandhol stilte også spørsmålet om hva som gjør JUS4211 så tung, kan dette ha med undervisningsmetoder å gjøre?

Rettsøkonomi:

For å få fullt utbytte av de semiobligatoriske emnene må man ha sterk fagkunnskap i de andre obligatoriske fagene. Det er svært viktig at disse fagene får beholde sin plass på 8ende semester slik

at studentene ha lest straff og straffeprosess i forkant av rettsøkonomi. De semiobligatoriske gir en mulighet til å se de tradisjonelle fagene i en ny synsvinkel.

Ansvarlig faglærer for sivilprosess la til at det er uheldig dersom etikkundervisningen legges til 7ende semester, dette var ikke ansvarlig faglærer for etikk enig i, hvor han la til at han ikke så de store vanskelighetene med å bytte rekkefølgen.

Alf Petter Høgberg:

Høgberg deltok som prodekan for forskning og la ut om studiepoengsreduksjonen av straff og prosess fra 84-ordningen hvor fagene var gitt 60 stp til dagens studieordning hvor de tre fagene er kun gitt 30 stp. Samtidig økte man sidetallsnormen for emner på masternivå under sist studiereform fra 30 s per stp til 60 sider per stp. 7ende semester er dag svært fullt, forslaget fra JSU hvor man tar ut valgemnet og gir fagene flere studiepoeng har mye for seg.

Fakultetet er nødt for å tenke på gjennomstrømming og gjentak, i dag står vårt fakultetet for 50 % av alle gjentak som gjennomføres ved UiO.

Erling Hjelmeng:

Hjelmeng deltok som prodekan for studier, og oppsummerte diskusjonen med å si at det ser ut til å være en enighet om at det må gjøres noe på 4. studieår. Videre ser det ut til å være viktig at de semiobligatoriske emnene skal ligge på samme semester som JUS4111 og at det er ønskelig at disse fagene beholder sin plass på 8ende semester. Videre er det full enighet om at man ikke kan definere noen fag som «tyngre» og noen «lettere» på 4. studieår.

Mye av diskusjonen i dag tilsier at fagene på JUS4211 burde hatt flere studiepoeng, her peker det seg ut som løsning å kutte valgemnet på 4. studieår for å frigjøre 10 stp.

Hjelmeng oppfordret fagmiljøet på JUS4211 til å diskutere en løsning hvor de tre fagene økes fra 30 til 40 stp, og må legges over to semestre. En mulig modell kan være at strafferett oppjusteres fra 10 til 15 og at 5 stp øremerkes til en introduksjon i prosess. Videre er det ønskelig at fagmiljøet ser på alternative vurderingsformer, eksempelvis gjennomføring av prosedyreøvelse eller skrivning av tiltalebeslutning. Det arbeides med å øke fokuset på ferdigheter og gå over fra summativ vurdering til vurdering som del av undervisning.

Vedlegg 4

Referat fra første møte i arbeidsgruppen for JUS4211.

Tid og sted: Mandag 3. juni kl 13-14, Lødrups kjeller

Til stede: Erling Johan Hjelmeng, Johan Boucht, Maria Astrup Hjort, Ragnhild Helene Hennum, Sofie A.E. Høgestøl, og Johanne Larsen (JSU)

Forfall: Anders Løvlie

Hjelmeng orienterte kort om bakgrunnen for møtet, i forkant av møtet hadde arbeidsgruppen fått tilsendt noe materiale med statistikk fra JUS4211 og rettsstudiet. Det er lenge siden man begynte diskusjonen om man skulle gjøre noe med 4. studieår, først med bakgrunn i de problemene studentene rapporterer, og det at vi opplever en skjevhet i antall undervisningsmeldte høst og vår, som har sin bakgrunn i at studentene utsetter å ta emnet til et vårsemester. Etter det har rektoratet bedt alle de tre juridiske fakultetene om å ta grep for å redusere gjentak.

Det ble gjennomført et møte med alle ansvarlige faglærere på 4. studieår i januar 2019, med bakgrunn i et problemnotat studieårsansvarlig hadde sendt ut. På bakgrunn av dette møtet og JSU sine innspill gav prodekan for studier en bestilling til fagmiljøet på JUS4211 om å diskutere en modell hvor man flyttet ut valgemnet på 4. studieår for å gjøre større plass til straff- og prosessfagene, og flytte ut et av de tre fagene til det påfølgende semesteret. JUS4211 miljøet har blitt bedt om å diskutere ulike modeller først, før man skal involvere hele studieåret. Fagmiljøet har meldt tilbake at de ikke ønsker å gjøre en stor endring som eventuelt blir omgjort senere som del av de prosessene CELL arbeider med. Det var flere som var positive til å øke antall karakterer i fagene, det at det kun er en eksamen og en karakter setter stort press på studentene.

Arbeidsgruppen diskuterte om det er mulig å gjøre et grep på kort sikt i påvente av en større prosess, da er det kun aktuelt å se på om man kan redusere på antall sider hovedlitteratur, for å lette presset noe for studentene og forhåpentligvis redusere gjentak. Er det mulig å få en forsvarlig prøvning av fagene med reduserte læringskrav/litteratur?

Det hadde vært faglig positivt om man kunne latt emnene gå over to semestre, med en prøve midt i semester 2, dette ville gitt bedre tid for studentene og løst mye. Dette er problematisk med tanke på de systemene vi bruker for å administrere studiene. Emner som går over to semestre krever manuell oppfølging og da mer administrative ressurser, antall systemer som FS eksporterer data til er økt, dette er canvas, Inspira, TP. Videre kan emner som går over to semestre skape problemer for enkeltstudenter som er forsinket og da ikke får stipend/lån fra lånekassen.

Fra CELL har det blitt spilt inn ønske om å innføre en rettssak som del av undervisningen på JUS4211, dette for å innføre en annen måte å lære det samme fagstoffet på, fagene er svært aktuelle for en slik undervisningsform. Erfaringene fra prosedyreøvelsen på 2. studieår er at studentene opplever at det er en nyttig måte å arbeide med fagene som gir dem en ny måte å fordøye kunnskapen på.

Studieårsansvarlig kommenterte at det opprinnelige forslaget om å ikke øke antall studiepoeng, men kun flytte ut ett av fagene, dette for å bryte opp semesteret og øke antall karakterer i fagene fortsatt er en aktuell mulighet, dette forslaget er en mindre endring enn den som ligger på bordet med å ta vekk et valgemne, og vil imøtegå flere av problemstillingene. Studieårsansvarlig skisserte opp fire ulike modeller som har blitt foreslått og diskutert:

1. Det opprinnelige forslaget fra studieårsansvarlig, bryte opp JUS4211 i to emner på 20 +10 studiepoeng
2. Prodekanens forslag, ta ut ett valgemne og øke JUS4211 fra 30 til 40 stp uten å øke antall sider litteratur
3. Ingen andre endringer enn reduksjon av sidetall på alle JUS4211-fagene for å lette presset

4. Redusere pensum/læringskrav de tre fagene og opprette et 10 stp valgemner med fordypning i fagene

Det ble kommentert at dette er et stort spørsmål, særlig alternativ 4 går inn på spørsmålet om rettsstudiet fortsatt skal være en generalistutdanning, eller justere seg mot mer spesialisering, videre at det ble påpekt at et annet alternativ er mer omfattende endringer av hele 4. studieår, men da må det inviteres til en bredere diskusjon.

Mot slutten av møtet hellet flere mot at man burde jobbe for å få på plass en ny ordning fom høsten 2020 i stedet for å ha en midlertidig ordning med redusert litteratur. Arbeidsgruppen er positive til innføring av en rettssak, og her er det erfaringer fra Rettskilder til fots og Wadahl-seminaret som kan trekkes på.

Referat fra arbeidsgruppen sendes i første omgang ut til fagmiljøet på 4. studieår, og det settes opp et nytt tidspunkt for arbeidsgruppen å møtes i august.

Vedlegg 5

Til: Arbeidsgruppe 4. studieår
Kopi:

Dato: 23. oktober 2019

Forslag til omlegning på 4. studieår

Forslag

Det foreslås med dette en omlegning av 4. studieår langs følgende linjer:

- Rekkefølgen på 7. og 8. semester låses, slik at nåværende 4211 kommer sist.
- 7. semester skal bestå av fagene sivilprosess (10 sp), metode/etikk (10 sp) og perspektivfag (10 sp)
- 8. semester skal bestå av fagene straffeprosess (10 sp), strafferett (15 sp) og et nytt opplegg med en fiktiv rettssak som studentene skal arbeide med i grupper gjennom hele semesteret. Denne øvelsen vil gå dypere inn i både sivil- og straffeprosess. 5 sp allokeres til denne.

Bakgrunn

JUS4211 med strafferett og begge prosessfagene må anses som et av de mest tettpakkede og krevende semestrene på Master i Rettsvitenskap. Realiteten er at fagene ikke reelt sett er krympet så mye at de samsvarer med en arbeidsbelastning på 30 sp. totalt. Samtidig gjør formatet på eksamen at det er vanskelig å teste studentene skikkelig i alle tre fag. Det vises til diskusjonsnotat fra studieårsansvarlig av 12. november 2018 hvor problemstillingene knyttet til semesteret beskrives. Studieårsansvarlig foreslo i dette notatet å splitte opp JUS4211 og skille ut ett av fagene som inngår i emnet, og la 7ende og 8ende semester bytte plass.

Rekkefølgen på 4. studieår er i utgangspunktet at 4211 kommer først, deretter 4111 og perspektivfag. Erfaringsmessig er det likevel mange studenter som snur rekkefølgen, særlig der 4211 i deres respektive studieløp kommer i høstsemestret.

Formålet med en omlegning vil være å lette arbeidsbelastningen på 4211, gi studentene lenger tid i kontakt med fagene for å utvikle forståelsen av dem, sørge for at studentene ikke bare får én bokstavkarakter som dekker samtlige tre fag, og endelig åpne for mer diversifiserte vurderings-former.

Behovet for å frigjøre studiepoeng

Som nevnt er det et prekært behov for å lette arbeidsbelastningen på 4211. Her er det to alternativer; enten å beholde fagenes størrelse og justere antall studiepoeng iht. den reelle arbeidsbelastningen, eller å beholde nåværende antall studiepoeng men redusere fagenes omfang eller dybde. Dialog med de ansvarlige faglærerne avdekker at det er et begrenset potensial for å redusere fagenes omfang uten at dette går på bekostning av den bredde og dybde som må anses som kritisk for en tilstrekkelig forståelse av sentrale elementer i profesjonsstudiet. For strafferetten ville et alternativ vært å kutte reaksjonslæren, men dette ville også ha betydd et vesentlig amputert fag. I Bergen er f.eks. strafferetten normert til 20 sp. Både prosessfagene og strafferetten er dessuten sentrale premissleverandører til fag som er praktisk viktige, men som det overhodet ikke undervises i ved fakultetet, typisk forvaltningsprosess og forvaltningssanksjoner.

Et tredje alternativ ville vært å begrense fagene, men tilbudt fordypning/bredde gjennom valgemner. På bakgrunn av valgemneprosessen fakultetet har vært gjennom, og tydelige signaler fra rektoratet om at fakultetet snarere bør innsnevre enn utvide porteføljen, anses ikke dette som en farbar vei. Studenter som ikke velger slike valgemner, ville også hatt en begrenset kunnskap i prosess- og strafferett, hvilket igjen reiser spørsmål om studiet ville miste karakter av profesjonsstudium.

På denne bakgrunn er konklusjonen at det er behov for å frigjøre studiepoeng slik at den reelle arbeidsbelastningen gjenspeiles i antall studiepoeng. Å kutte i metode/etikk eller perspektivfagene kan ikke anses som en aktuell løsning; dermed vil det å kutte et valgemne representere den mest nærliggende løsningen. Ideelt er dette ikke, men studenter som fullfører grad ved UiO vil fremdeles ha til sammen 70 sp valgfrihet (ett valgemne på 3. studieår, tre på 5. studieår samt masteravhandling). Studenter som tar valgdelen av 5. studieår, evt. hele 5. studieår i utlandet, vil imidlertid bare kunne velge ett norskspråklig valgemne og da på BA-nivå. Det er imidlertid intet som hindrer disse å ta valgemner på MA-nivå i tillegg.

Hensynet til valgfrihet må vurderes opp mot hensynet til en forsvarlig gjennomføring av 4211. Slik situasjonen er, der studentmassen på 4211 er sterkt skjevfordelt mellom vår og høstsemester, og der semesteret representerer det med høyest gjentak på studiet, anbefales det at valgemnet kuttes. Dette støttes også av JSU (epost til Johan Boucht 9.1.19).

Nærmere om sammenhengen mellom fag

Forslaget som presenteres her er et resultat av dialog med fagmiljøet på 4. studieår, og representerer et forsøk på å balansere en del kryssende hensyn. Dette gjelder både den indre sammenhengen mellom fagene og sammenhengene mellom 4. studieårsfagene og andre fag.

For sammenhengen mellom de tre nåværende 4211-fagene er fagmiljøets oppfatning at sivilprosess bør undervises først, i kraft av at faget representerer de allmenne prosessrettslige prinsipper og mekanismer. Straffeprosess fremstår som en mer spesialisert disiplin. Samtidig er straffeprosessen tett integrert med

strafferetten. Gitt straffeprosessens formål om å realisere den materielle strafferetten, bør nok strafferett ideelt sett komme før straffeprosess, men disse fagene kan også med fordel undervises mer parallelt (slik det også nå gjøres på 4211).

Disse hensynene, sammen med hensynet til modning innenfor faget, tilsier at sivilprosess legges til 7. semester mens straffeprosess og strafferett legges til 8. Dette sammen med en rettssaksøvelse som går gjennom hele 8. semester og tar opp i seg elementer fra samtlige tre nåværende 4211-fag.

På et møte med de ansvarlige faglærerne 9. januar 2019 ble det bl.a. argumentert med at metode/etikk måtte komme tettest opp mot 5. studieår, siden faget skulle fungere som en "bro" mellom de obligatoriske fagene og særlig masteroppgaven. Dette hensynet er imidlertid ikke sentralt i dagens ordning, der rekkefølgen på semestre og 4. og 5. år er valgfri. Samtidig kan det også være en fordel at studentene går inn i strafferett og straffeprosess med den metodiske refleksjon som metode/etikkfaget gir. Et annet argument er at nærheten til 1. – 3. studieår åpner andre muligheter for metodisk refleksjon.

Lignende argumenter har blitt fremført for etikkfaget. Her er poenget at det i etikkundervisningen og til eksamen ofte benyttes eksempler fra straffeprosessen. Igjen vil et motargument være at denne rekkefølgen heller ikke er låst i dagens ordning, samtidig som nye perspektiver kan åpnes ved at studentene går inn i straffeprosessen med en forutgående etisk refleksjon.

Hensynet til sammenheng med "omkringliggende fag" kan derfor ikke være avgjørende som motargument for den løsningen som skisseres.

Gjennomføring

Forslaget går dermed ut på at sivilprosess undervises på 7. semester og med en egen avsluttende eksamen. For studentene innebærer utfasing av valgemnet på 4. studieår at det ikke vil være en økning i antall skoleeksamener. Perspektivfag og metode/etikk undervises som tidligere. På 8. semester undervises strafferett og straffeprosess også som tidligere, men må koordineres med rettssaksøvelsen. Endringene i studiepoeng (+ 5 sp til strafferett og + 5 sp til rettssaksøvelsen (som fordeles likt mellom straffe- og sivilprosess) krever ikke en utvidelse av den ordinære undervisningen, men ressurser må selvsagt allokeres til gjennomføring av rettssaksøvelsen.

Det vil sannsynligvis være nødvendig å arrangere en ekstra eksamen i 4211 parallelt med innfasingen av den nye ordningen, av hensyn til studenter som allerede har gjennomført 4111 og valgemne. For studenter som har gjennomført 4211 er det ikke nødvendig med overgangsordninger; disse vil kunne ta ett valgemne istedenfor særskilt eksamen i sivilprosess.

Nærmere om rettssaksøvelsen

I forslaget ligger også deltakelse i en obligatorisk rettsaksøvelse. Det er flere hensyn som ligger bak dette forslaget. For det første vil man oppnå en likebehandling av sivil- og straffeprosess mht. antall studiepoeng. Rettssaken er ment å dekke emner i både straffeprosess og sivilprosess, og man vil måtte gå i dybden i enkeltspørsmål. Hvilke spørsmål dette gjelder, vil kunne variere fra semester til semester. For det andre vil en slik øvelse representere en studentaktiv læringsform, der læringen nettopp skjer gjennom anvendelse av rettsstoffet.

Opplegget vil være slik at studentene arbeider i grupper, og det kan jf. nedenfor, vurderes om det skal settes en eller annen form for gruppekarakter på innsatsen. Dette vil være en direkte oppfølging av anbefalinger fra det eksterne evalueringspanelet.

Konkret vil studentene kunne arbeide i de samme grupper som deles inn i kursene. Ved semesterstart vil de bli presentert for et faktum, og ulike roller vil allokeres til gruppene. Deretter vil de få oppgaver som å skrive stevning, tilsvarende, prosesskriv mv. Straffeprosessuelle elementer vil også inngå, men dette må samkjøres med undervisningen i faget. Det kan imidlertid også være en pedagogisk gevinst hvis studentene kommer inn i straffeprosessen med konkrete oppgaver og problemstillinger de skal løse. Enkelthetene her må utvikles i fagmiljøet.

Aktivitetene bør skje innenfor samme kursgruppe, dvs. a det er enkeltgruppene i ett kurs som argumenterer mot hverandre. Da vil man også innenfor det enkelte kurset kunne arrangere plenumsdiskusjoner mellom "partene", og kanskje også en avsluttende hovedforhandling. Hele opplegget kan hente inspirasjon fra det liknende opplegget som Ragnhild Hennum og Alf Petter Høgberg gjennomførte for en del år siden.

Arbeidet vil som nevnt skje i grupper, og det vil være obligatorisk. Deltakelse i gruppens arbeid vil måtte dokumenteres.

Ressursspørsmål

Den foreslåtte omlegningen vil i begrenset utstrekning kreve økte ressurser til tradisjonell undervisning, særlig at utvidelsen i studiepoeng ikke skal øke arbeidsmengden for studentene. Derimot vil gjennomføringen av rettssaksøvelsen (med mulig karaktersetting) og 4-timers eksamen i sivilprosess hvert semester kreve ressurser. Det kan vurderes om omfanget på eksamen i strafferett og straffeprosess kan reduseres til 4 timer og slik sett kunne frigjøre noe ressurser. Noe ressurser kan også hentes fra fakultetsoppgaver, som kan begrenses, idet studentene vil få trening i skrive i alternative juridiske sjangre gjennom rettssaksøvelsen. Dersom skoleeksamen reduseres til 4 timer vil også omfanget av fakultetsoppgaven kunne reduseres. Nye og endrede undervisnings- og vurderingselementer må sees i sammenheng med undervisnings- og eksamensbudsjettet for 4. studieår som helhet, det er krav om

innsparing i forhold til dagens nivå. Det viktigste er den faglige diskusjonen om studieåret, konkrete kostnader og ressurser må man komme tilbake til.

Midler til utvikling av rettssaksøvelsen kan hentes fra de midler fakultetet er tilkjent av DIKU for å utvikle studentaktive læringsformer. Øvelsen vil også kunne anvende the digital courtroom som fakultetet også har blitt bevilget midler til å utvikle (Digital vurdering).

Relevant bakgrunnsmateriale:

- Rapport fra eksternt evalueringspanel
- Notat fra studieårsansvarlig datert 12. november 2018
- Møtereferat faglærermøte 9. januar 2019
- Epost med forslag fra JSU
- Søknad om midler til Digital vurdering

Vedlegg 6

Til: Arbeidsgruppe 4. studieår

Dato: 21. september 2019

Avsender: Johanne Maria Rohde Larsen (nestleder i JSU)

Kommentarer til forslag til omlegging på 4. studieår

Jeg kan dessverre ikke stille i vårt møte tirsdag 24. september. Frigg Rugset kommer derfor til å stille på mine vegne. Jeg har sett på forslaget til Erling Hjelmeng og har noen kommentarer jeg mener det er viktig at arbeidsgruppen ser nærmere på.

- Rekkefølgen på 7. og 8. semester låses, slik at nåværende 4211 kommer sist.
 - Låsing av rekkefølgen på 7. og 8. semester kommer de fleste studenter til å mislike sterkt. En viktig forutsetning for de som begynner å studere i Oslo er frihet fra obligatorisk undervisning og muligheten til å flytte på fag, kombinere ulike 10 sp fag og ta mindre enn 30 stp i semesteret dersom man for eksempel har jobb ved siden av studiet.
 - Låsing vil bli et stort problem for de studentene som har påbegynt 8. semester før 7. semester. Må de så ta det nye sivilprosessfaget på 10 sp ved siden av JUS4211? Er det en løsning at de får «beholde» valgfaget på 10 sp de allerede har tatt, i stedet for 10 stp i sivilprosess?
 - Krav/forslag: En gjennomtenkt overgangsløsning. Tredjeårstudentene gjøres oppmerksom på kommende endringer i god tid før de implementeres, mens de som allerede har påbegynt fjerde studieår ikke «rammes» av endringene. På denne måten slipper man å avholde en ekstra eksamen i JUS4211 parallelt med innfasingen av den nye ordningen.
- 7. semester skal bestå av fagene sivilprosess (10 sp), metode/etikk (10 sp) og perspektivfag (10 sp)
 - Hvordan skal studentene eksamineres i sivilprosess? Se kommentar under.
- 8. semester skal bestå av fagene straffeprosess (10 sp), strafferett (15 sp) og et nytt opplegg med en fiktiv rettssak som studentene skal arbeide med i grupper gjennom hele semesteret. Denne øvelsen vil gå dypere inn i både sivil- og straffeprosess. 5 sp allokeres til denne.
 - Hvordan skal studentene eksamineres i fagene straffeprosess og strafferett? Se kommentar under.
 - Forutsetning: Pensum og læringskrav skal ikke bli mer krevende/omfattende enn det det er i dag.
 - I en prøveperiode med den fiktive rettssaken ønsker jeg helst at pensum og læringskrav i prosessfagene og strafferetten skal minskes. Vi må hente inn og bruke erfaringer fra prøveperioden og gi «prøvekaninene» (både underviserne og studentene) muligheten til prøve seg frem med minst mulig

«fallhøyde» for studentene. Det er ingen som vet hvor mye tid som burde brukes på denne nye aktiviteten, og underviserne vet heller ikke hvordan de skal gå frem for å gi studentene best mulig utbytte av den.

- Dersom formålet er at studentene skal lære det samme pensumet på en ny måte, uten å påføres merarbeid, må det tas hensyn til at den fiktive rettssaken kommer til å kreve en del forberedelser. Dette er tid studentene ikke får brukt til å jobbe med pensum på «vanlig» måte. Det er derfor ønskelig at vi ser nærmere på omfanget i prosessfagene og strafferetten før vi vedtar en slik stor endring.
 - Husk: Ta hensyn til bruk av og mengden andre rettskilder enn pensumlitteratur.
 - Er det mulig å «reservere» enkelte læringskrav til den fiktive rettssaken slik at de andre fagene og eksamenene blir mindre omfattende og sikrer studentene mer forutsigbarhet på skoleeksamen?
- Hva gjelder gruppearbeid vil en stor del av studentene være skeptiske, men dersom endringene ikke vil ramme studenter som allerede har begynt på fjerde studieår, er de studentene som faktisk rammes allerede kjent med denne typen gruppearbeid. (Stemmer ikke dette?) Siden gruppearbeidet skal vare over et helt semester er det større fare for frafall og «gratispassasjerer» i gruppene. Dette er noe vi må diskutere nærmere. Det er ønskelig med en ordning som sikrer at de studentene som følger undervisningen og gjør sine oppgaver ikke straffes. Vi må også sørge for at studentene faktisk får noe ut av denne nye arbeidsformen. Vanskelig å balansere arbeidsbyrde og læringsutbytte.
- Ser man på fjerde studieår samlet, ser jeg ikke at dette forslaget gjør studieåret mindre krevende for studentene. Det er allokert flere studiepoeng til fagene som nå er JUS4211, men dersom pensum ikke blir mindre og studentene skal ha tre lange skoleeksamenene i tillegg til den fiktive rettssaken med gruppearbeid, i stedet for de fire skoleeksamenene man har i dag, blir studentene sannsynligvis påført merarbeid.
- Dersom eksamen i strafferett og straffeprosess blir en sekstimers skoleeksamen vil studentene kanskje få tid til å vise mer av hva de kan i de to fagene enn det de har mulighet til i dag. Eksamensoppgavene gitt i nåværende JUS4211 varierer fra år til år, men et kjennetegn er at de er for omfattende. Dersom man kommer til at strafferett og straffeprosess skal ha en egen sekstimers skoleeksamen betyr ikke dette at det gis plass til enda mer omfattende eksamensoppgaver, de må tilpasses den nye ordningen i samsvar med formålet. En firetimers skoleeksamen vil muligens bli alt for liten. Dersom eksamen skal være på 4 timer må oppgavenes omfang endres betraktelig. (Se på erfaringer fra forvaltningsretten og punktet under.)
- Det er foreslått at sivilprosess skal ha en egen avsluttende eksamen på fire timer. Av hensyn til det som er nevnt over om studentenes arbeidsbyrde og ønsket om en fiktiv rettssak foreslår jeg at vi revurderer hvordan studentene skal eksamineres i sivilprosess. Det innebærer ikke de største besparelsene å ha firetimers skoleeksamen og det kreves like mye om ikke mer av studentene. Som student har man mindre tid til å besvare eksamensoppgaven og det er begrenset hvilken kunnskap man får vist. Dersom ikke pensum og læringskrav minskes i faget, foreslår jeg at man heller går bort fra skoleeksamen i faget og finner en annen løsning. Husk at studentene dels vurderes i faget gjennom den fiktive rettssaken. Jeg må presisere at å gå bort fra skoleeksamen er et «spenstig» forslag fra meg personlig.

- Når det gjelder fakultetsoppgavene er disse viktige hjelpemidler og øvingsmetoder for studentene. Det viktige er å få skriftlige tilbakemeldinger gjennom studiet. Dersom statistikken viser at mange studenter leverer fakultetsoppgaver på fjerde studieår burde de ikke begrenses. Studentene vil få ny skrivetrening gjennom opplegget med den fiktive rettssaken, men det er ikke foreslått at studentene kommer til å få noen tilbakemelding på disse. Derfor burde vi heller se på hvordan vi kan gi studentene skriftlige tilbakemeldinger på en billigere måte, som for eksempel gjennom medstudentretting eller ved at flere studenter leverer fakultetsoppgaver sammen.

Vedlegg 7

Referat fra 2. møte i arbeidsgruppen for JUS4211, Tid og sted: Tirsdag 24. oktober, Echoffs hjørne, Til stede: Johan, Maria, Anders, Ragnhild, Frigg, Erling og Kristin (sekretær), Sofie kunne ikke delta grunnet undervisning som hadde blitt flyttet

Arbeidsgruppen hadde før sitt møte mottatt et forslag til en modell til ny struktur for JUS4211 og 4. studieår fra Erling som forslag til løsning. JSU representant Johanne hadde sendt inn et skriftlig innspill som svar på dette forslaget og Frigg deltok i møtet for å supplere dette. Møtet startet med en runde rundt bordet slik at alle kunne kommentere på Erlings forslag.

Dette er et vanskelig problem, og det er ikke noen åpenbar enkel løsning, Maria kommenterte at med dette forslaget kan det bli lite ekstra rom for sivilprosessen, man må sørge for fortsatt tett kobling mellom de tre fagene. Læringskravene og eksamensoppgavene må utformes på en måte som ivaretar koblingen. Anders stilte seg skeptisk til forslaget, dette da det er ikke ønskelig å kjøre undervisning i strafferett og straffeprosess samtidig, hvordan skal en kunne gjennomføre den fiktive rettssaken før en har gjennomgått strafferetten, og om du skal ha det på slutten blir rettssaken mer en oppsummerende affære. Videre er det vanskelig å ta stilling til rettssaksøvelsen når den ikke er nærmere beskrevet. Frigg la til at JSU er fortsatt bekymret for arbeidsmengden dersom en innfører rettsaksøvelsen som nytt element, dette er noe som vil ta tid for studentene å delta på, videre understreket hun at overgang til 4 t skoleeksamen ikke er en god ide, da studentene i dag opplever at 6 timer er for kort tid på disse fagene. Johan mente at det å endre på rekkefølgen er noe som bør kunne la seg gjøres, men minnet om sitt opprinnelige forslag, og at dette var noe han heller ville anbefale, dette vil si å redusere noe på pensum i alle tre fag og løse det med å opprette valgemne i de tema som faller utenfor det obligatoriske. Erling svarte at problemet med denne løsningen er at man da kommer inn på diskusjonen rundt hva som må inngå om vi skal kalle oss profesjonsstudium. Ragnhild foreslo at vi jobbet videre på ideen med å beholde JUS4211 som 30 stp, da må alle tre fag kutte 10 s pensum, og så oppretter vi et 10 stp valgemne med rettsaksøvelse som midlertidig valgemne for å få prøvd ut undervisningsmetoden. Videre i dialogen rundt alterantive modeller foreslo Maria en justert modell fra Erlingsnotat hvor en har følgende sammensetning:
7.ende semester: Sivilprosess 13 stp, metode 7 stp og semiobligatorisk 10 stp
8ende semester: Strafferett 14 stp, Straffeprosess 13 stp og etikk 3 stp
Dette var en modell flere stilte seg positive til i møtet.

Møtet ble oppsummert med å konkludere med at flertallet i arbeidsgruppen for JUS4211 tenker at problemstillingen bør løses med en utvidelse av JUS4211 fra 30 til 40 stp. Arbeidsgruppen foreslår at denne utvidelsen gjøres på bekostning av valgemnet på 4. studieår. Arbeidsgruppen har diskutert flere modeller i løpet av 2019 og ønsker å presentere følgende tre:

1. Forslag til ny struktur for JUS4211 og 4. studieår fra Erling Hjelmeng datert 29. august
2. Forslag til ny struktur for JUS4211 og 4. studieår diskutert i møte i arbeidsgruppen 24. sept
3. Forslag om å kutte 10 s pensum fra hver av de tre fagene, det opprettes et midlertidig valgemne hvor en rettsaksøvelse inngår, for å prøve ut læringsformen i praksis på fagene

Erling og Kristin utarbeider en rapport til PMR som oppsummerer saken, Johan sitt opprinnelige notat fra 2018, møte på 4. studieår i januar 2019, møte i JUS4211 arbeidsgruppen våren 2019, og dette møtet. Denne rapporten og arbeidsgruppens anbefaling og mulige modeller skal før PMR behandling distribueres til alle ansvarlige faglærere på 4. studieår og til alle ansvarlige faglærere på valgemner med mulighet til å sende inn innspill til PMR. Det tas sikte på behandling av rapporten og høringsinnspillene i PMR 11. desember

Vedlegg 8

Deres ref.:
Vår ref.: 2018/2239
Dato: 26.04.2018

Dekan Karl Harald Søvig, UiB
Dekan Dag Michalsen, UiO
Dekan Lena L. R. Bendiksen, UiT

Ad. gjentakspromblematikken ved de juridiske eksamener

Rektorene ved Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø Norges Arktiske universitet ser med bekymring på gjentakspromblematikken ved de juridiske eksamener. Bekymringen er begrunnet i ressursbruken ved de involverte fakultetene, men også i et større samfunnsøkonomisk bilde. Vi ønsker derfor at de tre fakultetene i fellesskap vurderer hva fakultetene kan gjøre med eksamensordningene, i første rekke for å adressere gjentakspromblematikken. Situasjonen ved de tre fakultetene er noe ulike, og dette må det selvfølgelig tas hensyn til i arbeidet.

Med vennlig hilsen

Dag Rune Olsen

Rektor UiB

Svein Stølen

Rektor UiO

Anne Husebekk

Rektor UiT

Saksbehandler: Geir Gotaas
Seniorrådgiver

geir.gotaas@uit.no
7764 5241

Forslag til endringer på 4. studieår - svar fra Juridisk Studentutvalg

JSU sitt opprinnelige forslag var å utvide JUS4211 fra 30 sp til 40 sp på bekostning av valgemnet på 4. studieår. I vårt forslag ble det satt av følgende fordeling av studiepoeng, som baserer seg på den reelle arbeidsbyrden ved dagens ordning:

- Strafferett 15 sp
- Straffeprosess 15 sp
- Sivilprosess 10 sp
- Metode og etikk 10 sp
- Semiobligatorisk emne 10 sp

Etter flere møter i arbeidsgruppen ligger det nå flere forslag på bordet som bygger på en utvidelse i antall studiepoeng på bekostning av valgemnet, men forslagene som nå ligger på bordet legger også til nye belastninger i faget. Disse forslagene støttes ikke av JSU.

I forslag 1 er det satt av følgende eksamener og fordeling av studiepoeng:

- Sivilprosess 4 timer skoleeksamen 10 sp
- Metode og etikk 4 timer skoleeksamen 10 sp
- Semiobligatorisk emne 4 timer skoleeksamen 10 sp
- Strafferett og straffeprosess 6 timer skoleeksamen 25 sp
- Prosedyreøvelse i fellesprosessuelle tema 5 sp

Slik faget JUS4211 ser ut i dag mener JSU at det i realiteten utgjør 40 sp eller mer. Med en utvidelse av antall studiepoeng til det pensum og de læringskrav som er i dag, vil en utvidelse til 40 sp være en ok, men ikke en optimal løsning. Det er kun ett steg på veien mot å løse problemene fakultetet står ovenfor i forbindelse med JUS4211. Når man så i dette forslaget legger til en fellesprosessuell øvelse innebærer forslaget et nytt JUS4211 som i realiteten utgjør mer enn 40 sp. *Dersom en slik øvelse skal inn i læreplanen må noe annet ut.* For øvrig vises det til tidligere kommentarer hva gjelder låsing av semestrene og 4 timers skoleeksamen. Etter vår mening har man i forhold til dette forslaget tre valgalternativer:

- Droppe 4 timer skoleeksamen i sivilprosess (eller i et annet fag)
- Droppe prosedyreøvelsen
- Kutte mengden pensum og læringskrav enten i sivilprosess, strafferett eller straffeprosess, eller en kombinasjon av disse

JSU foreslår at prosedyreøvelsen skal ut og heller tilbys som et pilotemne, at sivilprosess utgjør 10 sp, og strafferett og -prosess utgjør 30 sp. Når vi har nok erfaring med gjennomføringen av faget som valgemne kan vi igjen ta opp diskusjonen om hvorvidt den skal inn som en del av det obligatoriske opplegget. Da vet vi hvor mange studiepoeng den i realiteten vil utgjøre. For øvrig anser vi det som uproblematisk å skille sivilprosessen fra strafferetten og straffeprosessen. Eventuelt kan man flytte eksamen i sivilprosess nærmere de to øvrige fagene ved å ha eksamen tidligere i semesteret.

JSU innstiller på et justert forslag 1 – som er i større samsvar med JSUs opprinnelige forslag.

01.11.2019

Hva gjelder forslag 3 anser JSU dette som en mulig løsning, men vi frykter at løsningen enten gjør oss mindre konkurransedyktige i møte med kandidater fra andre universiteter som har hatt mer fordypning i fagene, eller at reduksjonen i antall pensumsider ikke vil ha noen reell virkning på arbeidsbyrden og forventningene til eksamen.

Johanne Maria Rohde Larsen
nestleder i Juridisk Studentutvalg

Rapport fra arbeidsgruppen for JUS4211 – svar fra høringsrunden på 5. studieår

Fredag 29. november sendte sekretær for arbeidsgruppen for JUS4211 ut arbeidsgruppens rapport på høring til de ansvarlige faglærerne på 5. studieår, høringsfristen var satt til 20. desember 2019.

I dette dokumentet er alle mottatte skriftlige høringsinnspill på 5. studieår samt studieårsansvarligs e-post samlet.

Til valgfagansvarlige,

Jeg sender denne på vegne av studieårsansvarlig, Ingunn Ikdahl,

Som dere ser av vedleggene, foreslår en arbeidsgruppe fra fagmiljøene for fagene på JUS4211 (strafferett og prosessfagene) en endring som vil innebære at disse fagene utvides fra 30 til 40 stp. Det foreslås at dette gjøres ved at man fjerner valgemnet på fjerde studieår.

Nå bes det om innspill fra de som er ansvarlige faglærere for valgemner. Som ansvarlig for 5. studieår ser jeg flere poenger her. Her er tre - de to første er nokså praktiske, det tredje mer prinsipielt:

1. Spørsmål om ytterligere nedleggelse av valgemner? I valgfagprosessen ble antallet valgemner dimensjonert ut fra beregninger av studenttall dersom studentene tar 5 valgemner. Antallet ble redusert til dagens 50 valgfag. Dersom antallet reduseres til 4, vil dette fort møtes med krav om at antallet valgfag må reduseres ytterligere.

2. Praktisk: Dersom de tre valgemnene studentene skal ta på MA-nivå alle skal tas i samme semester, vil studenter som følger vanlig studieløp bare kunne velge mellom halvparten av de eksisterende fagene: enten høstfagene eller vårfagene.

3. Prinsipielt:

Fagmiljøene for fagene på JUS4211 mener at disse fagene trenger mer plass og tid, og at det ikke er mulig å endre fagopplegget slik at det kan undervises innenfor en ramme på 30 stp. De ønsker derfor at man fjerner et valgemne fra studiet.

Behovet for endringer på JUS4211 er det selvsagt det relevante fagmiljøet som står best plassert til å vurdere. De fleste på fakultetet vil vel også ha stor forståelse for at man ønsker å løse dette ved å få mer tid og plass til fagene.

Men dersom noen obligatoriske fag skal utvides på bekostning av andre deler av studiet, bør dette skje med utgangspunkt i en bredere og mer helhetlig vurdering av studiet.

- Dagens ordning med ett valgfag på bachelornivå (3. studieår), ett på 4. studieår og tre på femte studieår kom ikke i stand fordi det var behov for å fylle tomrom i studiet. Å ha mer valgfrihet i studiet var resultat av bevisste valg og avveininger i forbindelse med større studiereform. Dersom man skal gå tilbake på dette, bør det gjøres prinsipielle vurderinger av en bredere gruppe - ikke drevet frem av ett enkelt fagmiljø.

- Hvis man skal redusere valgfriheten på studiet på bekostning av obligatoriske fag, virker det noe tilfeldig om dette skal skje som resultat av en prosess knyttet kun til ett semester. Også andre fag kan ha gode begrunnelser for å ønske mer tid og plass, og begrunne dette med at de har en grunnleggende betydning for jurister som profesjon. (F.eks. har et dagsaktuelt felt som EØS-rett 5

stp, mot prosessfagenes 2*10 stp. På tredje studieår ønsket fagmiljøet å integrere mer konkurss- og panterett, men fant en løsning for å gjøre dette innenfor eksisterende rammer.)

- Etter min mening bør vi heller ikke bygge ned valgdelen av studiet. Valgemnene gir studentene et tilbud som er spisset, forskningsnært og dynamisk - særlig etter valgfagreformene. Her prøves det også ut nye undervisnings- og evalueringsmåter. Valgemnene bør ikke brukes som en lettvinnt salderingspost.

Dette er mine umiddelbare tanker. Jeg håper mange av dere finner tid til å ta en titt og gi uttrykk for deres synspunkter, uavhengig av om dere er enig eller uenig med meg. Svar sendes til Kristin Steen Slåttå i løpet av fredag 20. desember 2019, som samler dem for behandling i PMR. Men ta gjerne kontakt med meg direkte dersom noe er uklart eller du vil diskutere nærmere.

Vennlig hilsen,
Ingunn Ikdahl

Hei

Jeg er veldig enig betraktningene under punkt 3. Jeg vil også føye til at å redusere valgfriheten for studentene og antallet valgmenner, er egnet til å sparke ben under flere viktige satsinger ved fakultetet, herunder CELL, der et grunnleggende premiss er at valgmennene kan sikte bredt, tverrfaglig og gi rom for faglig og didaktisk eksperimentering.

Vennlig hilsen

Jon Christian F. Nordrum
Fagansvarlig for JUOFF 1201 og JUS 5502 lovgivningslære

Hei Ingunn,

Jeg vil bare umiddelbart si at jeg kunne ikke vært mer enig med det du her skriver, og nevner at jeg har tatt opp noen av de samme tanker i flere sammenhenger direkte med dekan Dag Michalsen og studiedekan Erling Hjelmeng underveis i prosessen.

Jeg vil skrive høringsuttalelse både pva etikk og pva valgmenner.

Mvh
Sverre Blandhol

Legal education is in constant evolution and should correspond to the need for competence among stakeholders. Decisions on expansion and reduction of courses should be tied to evaluation of value and relevance. In many countries, criminal procedure is an elective and not an obligatory course. Having it as an elective enables flexible approaches. It is possible to design a profile in Criminal Law and Procedure which offers Criminal Law, Criminal Procedure 1, and Criminal Procedure 2. The division between obligatory and elective courses at UiO remains politicized, resulting in unfortunate consequences when undertaking reforms. The last reform resulted in cuts to the two electives considered to be most relevant by the Ministry of Foreign Affairs. There needs to be a strategic evaluation of what a modern legal education should offer, pursuing reforms that aim to improve the quality of the legal education by moving forward instead of backward.

Cecilia Bailliet

Here are the profiles we have, Criminal Law and Procedure would be a great addition. We can assess the development of the profiles in relation to value, relevance, and skills:

<https://www.uio.no/studier/program/jus/oppbygging/profiler/index.html>

Best,
Cecilia

Hvis jeg forstår Cecilia riktig, er essensen i hennes syn dette: "There needs to be a strategic evaluation of what a modern legal education should offer, pursuing reforms that aim to improve the quality of the legal education by moving forward instead of backward." Dette er jeg helt enig i. Etter min mening, og hvis jeg kan telle med jurister utenfor fakultetet, er jeg ikke alene om dette synspunktet, så har UiOs jusutdanning allerede en slagside mot offentlig rett. Hvis denne skal forsterkes på bekostning av studentenes valgmuligheter, bør det skje etter en forsvarlig vurdering. Dessverre er ikke de aktuelle fagmiljøene på fakultetet helt objektive i sine vurderinger av hvilke behov samfunnet har for juridisk kompetanse. Dette rammer oss alle. Etter mitt syn burde fakultetet gjennomføre en ekstern (objektiv) undersøkelse av hvilke arbeidsoppgaver juristene har etter endt utdanning (kvantifisert), slik at vi kan få et bilde av hvilken kompetanse jurister har behov for å få ved fakultetet. Deretter kan vi eventuelt gjøre endringer.

Arvid Aage Skaar

Jeg tror det er mange av oss som kunne ønske oss mer tid til "våre" obligatoriske fag, men vi bør ikke la slike ønsker gå på bekostning av valgmulighetene i studiet. Som Ingunn sier var det en gjennomtenkt og velbegrunnet beslutning å åpne for større valgfrihet, og etter mitt syn er det viktig å holde på den valgfriheten som finnes i dag. En endring vil også få andre konsekvenser som nevnt i Inguns epost i form av reelt sett færre fag å velge mellom.

Ellers er jeg enig med Cecilia at nye endringer av studieordningen ikke bør skje uten at de er begrunnet ut fra en mer helhetlig strategi.

Hilsen Kirsten Sandberg

Dear Ingunn and Kristin,

Hope and wish this email finds you well.

I'm agreed with Ingunn's general reflections at the end of the email below. We have to find ways to ensure that obligatory courses are strengthened, but this should not come at the cost of elective courses.

Our working group did a lot of work to ensure that the process of reducing the electives would be as fair and effective as possible. I don't think this should be reopened before being able to measure and see how this has affected the study program at our Faculty.

CELL and the possibility of pre-recorded podcasts and case-based learning can assist obligatory and elective courses to ensure students (and academic staff) get more out of the available courses. There

are several suggestions as to how to address this concern about expanding/strengthening this study area, but this is an issue for those responsible for the JUS4211 course to decide upon.

As far as I'm concerned, such steps cannot affect the offer or number of elective courses.

Best wishes,

Gentian Zyberi

I forbindelse med diskusjonene på tredje studieår om konkurs- og panterett har vi diskutert et alternativ som kanskje også kan ha interesse for prosessfagene i fjerde studieår. Vi tenker oss at de studentene som er særlig interessert i et obligatorisk fag kan velge et valgfag i dette faget i samme semester som det obligatoriske faget. De andre studentene beholder da valgfriheten, mens de spesielt interesserte studentene får 10 ekstra studiepoeng til å fordype seg i faget. Rand Saunes og jeg har regnet på dette. Siden valgfagseksamen og den obligatoriske eksamenen kan slås sammen for disse studentene på dette semesteret, vil dette vanligvis ikke medføre ekstra kostnader for fakultetet. Jeg sender gjerne regnestykkene til dem som er interessert.

Siden de studentene som tar fordypningsvalgfaget ikke har samme eksamen i det obligatoriske (prosess)faget som de andre studentene, vil det ikke bli skjev konkurranse på denne eksamenen.

Poenget er altså at et valgfag kan være enten noe annet enn de obligatoriske fagene eller - etter studentenes valg – en ytterligere fordypning i de obligatoriske fagene. På denne måten kan fakultetet gi et tilbud både til dem som vet de vil inn i arbeid der prosessfagene er viktige, og til dem som heller vil utvikle seg på annen måte – uten ekstra kostnad for fakultetet.

Med vennlig hilsen Erik Røsæg

Hei alle sammen,

Etter min mening er det viktig å få inn praktiske elementer inntil JUS4211 til å øke føst og fremst forståelsen av et kompleks fag. Vi har hatt stor suksess med det i JUS2111. Studenter jobber ordentlig nå med primærkilder pga prosedyreøvelsen og viser en bedre forståelse av hvordan faget henger sammen. Studenter blir også mer fornyd med undervisning, og de får noe praktiske ferdigheter som en bonus. I prosessfagene kan en rettsak blir også den best måten til å lære teorien. Tidligere drev Alf Petter Høggberg og Ragnhild Hennem en rettsak i strafferett (når de var fagansvarlig fra 2006 til 2012).

Men jeg er litt skeptisk til at foreslåtte løsningen i 4211 skal gå på bekostning av et valgfag av flere grunner.

Jeg er derfor mer sympatetisk til Ragnhild Hennums forslag. At man kutte i pensum nå og eksperimentere med en rettsak i et valgfag (og forhåpentligvis i samarbeid med alle relevante faglærer fra JUS4211). Så kan man overføre eksperimentet eller elementer av det til JUS4211 uten behovet til å øke studiepoeng. Det er midler til eksperimentet i CELLSs aktivlæring prosjekt og man kunne begynne allerede til H2020. Vi utvikler også en digital rettsal som kan støtte opp mange elementer av en kompleks studentrettsak.

Og denne prosessen er akkurat hva vi har med Den digital jurist-prosjektet. Vi eksperimenterer i fire valgfag med ekstern finansiering og en av de målene er å se hvordan vi kan integrere enkelte digitale elementer i obligatoriske studieløpet uten større endringer. Vi har lært fra JUS2111 om hvordan man kan innføre erfaingsbasertlæring uten å øke kostnader eller belastningen for studenter.

Dessuten kunne vi også ha mange substantive valgfag i strafferett. Det er vanlig på andre universiteter og det eneste valgfaget vi har hos oss nå er nye faget om politirett. Vi må også anerkjenne at studenter som vil jobbe med et område vil ta de relevante valgfagene. Valgfagene som er veldig relevant til arbeidslivet er veldig populære: 200 i helserett, 300 i personvern, 150 i Engelske kontraktrett osv.

Jeg noterer at den er min personlig mening og jeg skriver ikke her på vegne av CELL.

Mvh Malcolm

Malcolm Langford
Professor, Faculty of Law, University of Oslo

Jeg støtter alle de hittil fremlagte synspunkter fra dere.

Mvh

Lee Bygrave

Kjære alle,

etter det jeg kan forstå, har forslaget fremmet av Ragnhild Hennum, og utviklet videre av Malcolm Langford, de beste grunner for seg.

Forslaget innebærer en mulighet for "straff- og prosess-spesialisering" uten at dette går på bekostning av den plassen de øvrige emnene i studiet, det være seg obligatoriske eller valgbare, er gitt.

Forslaget gir også en mulighet til å utvikle nye læringsformer som senere kan benyttes i andre emner, også de obligatoriske.

Endelig gir det oppfordring til å reflektere, enda en gang, over temaer og dybde i det obligatoriske straffe- og prosesseemnet.

I det hele, et columbi egg.

Vennlig hilsen

Finn Arnesen

Kloke tanker fra Finn, etter min mening.

Knut

Jeg er enig med Finn og Knut.

Trine-Lise Wilhelmsen

Hei alle sammen,

Som ansvarlig lærer i diskriminerings - og likestillingsrett, profilansvarlig velferd og likeverd og leder for den fakultetsoppnevnt arbeidsgruppen for integrering av kjønnsperspektiv i rettsstudiet er jeg helt enig i at tiltrengte reformer når det gjelder faglig innhold, undervisnings- og eksamensformer i obligatoriske fag ikke må finne sted på bekostning av valgfagene. Jeg skal ikke gjenta alle de gode argumentene som allerede er framført.

Jeg vil føye til at om fakultetet legger seg på en linje hvor obligatoriske fag skal kunne kreve ekstra studiepoeng for å gjennomføre endringer i innhold og undervisningsopplegg vil det slå bena under en fakultetets målsettinger om å "modernisere" studiet, som nedfeller seg i en rekke utredninger og vedtak, herunder en serie av fakultetsvedtak om å integrere kjønnsperspektiv i de obligatoriske fagene, se <https://www.jus.uio.no/om/kjonnsperspektiver/>.

Vennlig hilsen

Anne Hellum

Hei, det er en helt vanlig tendens ved vårt fakultet at reformer på ett tidspunkt, som selvsagt har vært utredet grundig og som har hatt sin begrunnelse, blir forsøkt slått tilbake på senere tidspunkt. Det er slik sett ikke så overraskende at noen nå forsøker å svekke 'valgfagsreformen' fra 2011, under henvisning til behovet for utvidelse av obligatoriske fag, og det er meg bekjent heller ikke første gang det har vært diskutert. Men det kan åpenbart ikke gjøres på denne måten, og jeg slutter meg også til forslagene til alternative løsninger for å imøtekomme behovet for mer fordypning i straff- og prosessfagene.

Vh Ole-Andreas Rognstad

Hej!

Det anføres många goda grunder för uppfattningen att studenternas valmöjligheter inte ska reduceras och för uppfattningen att ett obligatoriskt ämne (fag) inte ska utvidgas. Till dessa uppfattningar vill jag bestämt ansluta mig.

Med vänlig hälsning,

Johann Mulder

Ja, jeg slutter meg også til Ingunns synspunkter.

Geir Stenseth

Hei, jeg slutter meg til Finns og Ole-Andreas' kommentarer. Også på 3. studieår kunne vi som er fagansvarlige for de obligatoriske fagene isolert sett ønsket å kutte ut valgfaget, og det er vel ikke opplagt at det er straff og prosess som bør prioriteres hvis de obligatoriske fagene skal utvides på bekostning av valgemner. Mao, hvis det skal gjøres en revurdering av valgfag på de enkelte studieår må det åpenbart gjøres som ledd i en mer helhetlig vurdering av forholdet mellom obligatoriske elementer og valgelementer på studiet.

Ivar Alvik

Til PMR
Fra Sekretær for PMR

Sakstype: Vedtakssak
Møtedato: 6. februar 2020
Notatdato: 15. januar 2020
Arkivsaksnummer: 2020/
Saksbehandler: Kristin Steen Slåttå

Sammenslåing av emnene JUS5982 Skatterett III - Internasjonal skatterett og JUS5980 – Skatterett II til et nytt felles emne; JUS598x Skatterett II Selskapsskatterett og internasjonal skatterett.

Bakgrunn

- Ansvar faglærer for valgemnene JUS5982 Skatterett III, JUS5980 – Skatterett II og Skatterett I, Arvid Aage Skaar, har foreslått at de to emnene Skatterett II og Skatterett III slås sammen til ett felles emne med emnenavn Skatterett II Selskapsskatterett og internasjonal skatterett.
- Internasjonal skatterett ble skilt ut til et eget emne i 2016, men erfaringene har ikke vært så gode som ansvarlig faglærer hadde håpet. Skatterett III har lavest tall for eksamensmøtte blant de tre skatterettsemnene i perioden 2016-2019:

Emne	V16	H16	V17	H17	V18	H18	V19	H19
Skatterett I	96		95		78		77	
Skatterett II		37		35		26		30
Skatterett III		21		20		14		

- For å sikre at alle studenter som ønsker å ta et videregående kurs i skatterett får kompetanse i både selskapsskatteretten og internasjonal skatterett, og ikke bare i ett av dem, foreslås det å slå disse to fagområdene sammen til ett felles emne. Pensumsmengden er redusert tilsvarende til omtrent 600 sider.
- De tre skatterettsemnene ble alle vedtatt videreført som del av valgmeneprosessen i 2018, men emnet Skatterett III ble vedtatt videreført med redusert hyppighet, og skal da kun gå annethvert år i porteføljeperioden 2019-2023.

Videre fremdrift

- Ved nedleggelse av emner har fakultetet praksis om å tilby en siste eksamen i emnet, som det er mulig å melde seg til etter vedtak og publisering av informasjon om nedleggelse.
- Studenter som ønsker å gjennomføre gjentak på JUS5982 og JUS5980 gis anledning til dette høsten 2020. Studenter som har avlagt eksamen i JUS5980 tidligere, kan avlegge eksamen i JUS 5982 høsten 2020. Studenter som avlegger eksamen i emnet JUS5982 for første gang høsten 2020 har mulighet til å eventuelt gjenta emnet ved utsatt prøve januar/februar 2021.
- Skatterett I vil gå hver vår og nye Skatterett II vil gå hver høst.
- Ingen av emnene som nedlegges inngår i en profil, eller er engelskspråklig masterprogram ved fakultetet.

Forslag til vedtak:

- Emnet JUS5980 – Skatterett II nedlegges med adgang til en siste eksamen høsten 2020.
 - Emnet JUS5982 Skatterett III nedlegges med adgang til en siste eksamen høsten 2020.
 - Emnet JUS598x Skatterett II Selskapsskatterett og internasjonal skatterett opprettes med oppstart høsten 2020.
-

Vedlegg

- Ennemal for emnet JUS598x Skatterett II Selskapsskatterett og internasjonal skatterett

Mal for opprettelse av nye emner ved Det juridiske fakultet

For saksforberedning og fremlegg til programråd/vedtaksorgan

Emnenavn: Skatterett II Selskapsskatterett og internasjonal skatterett

Behov, økonomi og ressurser.

Begrunnelse for opprettelse av emnet Tekst adresseres til PMR	
Se notat	
Kostnadsberegning PMR sekretær fyller ut dette	
Ingen økte kostnader, er en sammenslåing av to valgemner som nedlegges	
Ressurser	
- <i>Finansiering av emnet</i>	Ordinær
- <i>Instituttilknytning</i>	IOR
- <i>Faglig ansvarlig</i>	Arvid Aage Skaar
- <i>Faglærere</i>	
- <i>Administrativt ansvarlig</i>	Anne-Brit Strandset
- <i>Programtilknytning</i>	Masterstudiet i rettsvitenskap

Emnets innhold

Innhold

Beskriv emnets faglige innhold, en kort presentasjon av innhold i emnet med fokus på faglige temaer. Teksten inngår på emnesiden og skal være statistisk informasjon, dvs. ikke gjenstand for jevnlig revisjon.

Faget er et fordypningsstudium i inntektsbeskatning av selskaper og selskapsdeltakere og internasjonal skatterett. Der det forutsettes selskapsrettslig eller regnskapsrettslig kunnskap, er det nødvendige forsøkt tatt med i læremidlene.

Det er ingen formelle krav til forkunnskaper, men faget bygger videre på Skatterett I Grunnleggende skatterett.

Hva lærer du?

Skriv 1-2 setninger (spisset i forhold til læringsutbyttet). Det skal i forhold til forrige punkt; "Innhold", være fokus på sluttprodukt, kompetansemål/ konkrete ferdigheter. Eks: «Emnet skal gi studentene en grunnleggende forståelse av begreper, problemstillinger og arbeidsmetoder innen[...] Etter emnet skal studenten[...]» Teksten inngår på emnesiden og skal være statistisk informasjon, dvs. ikke gjenstand for jevnlig revisjon.

Faget skal forberede kandidatene til raskt å kunne arbeide med skatterett i praksis i advokatfirmaer, revisjonsselskaper og skatteforvaltningen innenfor selskapskatterett og internasjonal skatterett.

Læringskrav

Læringskravene fremgår på emnets semesterside og har klar sammenheng med litteraturlisten. Læringskravene skal deles inn i kvalifikasjonsrammeverkets tre kategorier. For å beskrive kunnskaper kan man for eksempel bruke formuleringer som 'kjenne til.', 'forstå.'. For å beskrive ferdighetsmål kan man for eksempel bruke formuleringer som 'anvende', 'analysere', mm.: Generell kompetanse kan for eksempel være ikke-fagspesifikke kunnskaper, ikke-fagspesifikke (overførbare) ferdigheter, eller holdninger. Læringskravene bør ellers være korte og konsise, og bør settes opp som en punktliste.

Kunnskap

Studenten skal ha god kunnskap og forståelse for følgende emner:

- Inntektsbeskatning av aksjeselskaper og aksjonærer og deltakere i deltakerbeskattede selskaper
- Skatterettens regler om fusjon, fisjon og omdanning av selskaper
- Skatteavtalene og intern rett, herunder virksomhetsinntekter, kapitalinntekter og lønnsinntekter (både intern rett og skatteavtalene) og tolkning av skatteavtaler og løsning av tvister, samt skattemessig bosted (intern rett og skatteavtalene)
- EØS-avtalens innvirkning på nasjonale skatteregler
- Avverging av dobbeltbeskatning (kredit og unntak i skatteavtalene og intern rett)

Ferdigheter

Studenten skal være i stand til å:

	<ul style="list-style-type: none"> • Analysere kompliserte rettsspørsmål og ta begrunnet standpunkt til konkrete rettsspørsmål innenfor deler av emnet der det kreves god kunnskap og forståelse. • Formidle fagstoffet innen emnet systematisk. • Analysere og vurdere lovforslag og å vurdere betydningen av lovendringer, nye dommer og forvaltningsavgjørelser osv.
<i>Generell kompetanse</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Studenten skal kunne anvende sine kunnskaper i privat eller offentlig virksomhet. • Studenten skal kunne reflektere rettspolitisk over skatterettslige og skattepolitiske problemstillinger. • Studenten skal være i stand til å anvende skatteregler på området i samspill med selskaps- og regnskapsrettslige regler. • Studenten skal være i stand til å se og kunne formidle hvordan skatteregler og skatterettslige problemstillinger kan virke inn på privatrettslige problemstillinger og privatrettslige handlingsvalg.
<i>Er aktuelle kjønnsperspektiv inkludert i faget?</i>	
Litteraturliste For emner som inngår i MiR programmet er sidetallsnormen 40 s. pr stp ved ba-nivå, 50-60 s. pr stp ved ma-nivå. For samfunnsvitenskapelige emner som f.eks HUMR-emner gjelder maks 80 s. pr stp.	
<i>Innføringslitteratur</i>	Skaar, Arvid Aage og Kristensen, Roy K.: Lærebok i Bedriftsskatterett, Oslo siste utgave Andenæs, Mads Henry: Selskapsrett, siste utgave
<i>Hovedlitteratur</i>	Zimmer, Frederik/BA-HR: Bedrift, selskap og skatt, kapittel 11-27, siste utgave (unntatt kapittel 20.2-20.5, kapittel 23.2-23.6 og kapittel 24). Zimmer, Frederik: Internasjonal inntektsskatterett, siste utgave kapitlene 3, 10-21, kapittel 26 til og med 26.1.6 bokstav a og kapittel 27. For begge bøker gjelder: Petitavsnitt er ikke pensum, bortsett fra domsreferater. Fremstillingene er også ellers på noen punkter mer omfattende enn læringskravene. Antall sider er 574.
<i>Tillegglitteratur</i>	Skattedirektoratet (utgiver): Skatte-ABC, siste utgave Gjems-Onstad, Ole mfl: Norsk Bedriftsskatterett, siste utgave

	<p>Terra/Wattel: European Taw Law, kapittel 4.2 (s.198-252)</p> <p>Naas, Henning m fl.: Norsk internasjonal skatterett, siste utgave</p> <p>Skaar, Arvid Aage (red): Norsk skatteavtalerett, 2006</p> <p>Woxholth, Geir: Selskapsrett, siste utgave</p> <p>Bråthen, Tore: Selskapsrett, siste utgave</p>
<i>Hva er den kjønnsmessige balansen blant forfatterne oppsatt som hovedlitteratur?</i>	<p>I Zimmer/Bahr boken er 4 av 13 forfattere (medregnet redaktøren, Frederik Zimmer) kvinner.</p> <p>I Internasjonal skatterett er forfatteren en mann.</p>
<i>Er aktuelle internasjonale rettskilder eller fremmedspråklig litteratur inkludert?</i>	
Tillatte hjelpemidler til eksamen	
Digitale hjelpemidler i Lovdata Pro	

Om emnet

Generelle fakta om emnet		
Emnekode i FS (fylles inn etter eventuelt vedtak om opprettelse)	JUS598x	
Emnenavn – bokmål	Skatterett II Selskapsskatterett og internasjonal skatterett	
Emnenavn – nynorsk	Skatterett II Selskapsskatterett og internasjonal skatterett	
Emnenavn – engelsk	Taxation Law II Corporation Tax Law and International Tax Law	
Antall studiepoeng	10	
Eksamenssemester (sett kryss)	Høstsemesteret	☐ x
	Vårsemesteret	☐
Undervisningssemester (sett kryss)	Høstsemesteret	☐ x
	Vårsemesteret	☐
Studienivå (sett kryss)	BA (Bachelor)	☐
	MA (Master)	☐ x
Hvis emnet inngår i en profil/emnegruppe, oppgi hvilken.	Ingen	
Opptak og adgang		
Hvordan oppnås studierett til emnet? Studieprogram, evt andre opptak.	Studierett til masterstudiet i rettsvitenskap eller opptak til juridiske valgemner på masternivå	
Har emnet obligatorisk undervisning?	Nei	
Forkunnskaper		
Obligatoriske	<p>Studenter må fylle ett av disse kravene:</p> <p>Bestått 1. - 3. studieår i masterstudiet i rettsvitenskap (eller eksamener som kvalifiserer for fritak for disse) eller Fullført masterstudium i rettsvitenskap ved UiO (profesjonsstudium) eller tilsvarende.</p> <p>Du er unntatt fra forkunnskapskravene hvis du har opptak til et annet masterprogram ved UiO der juridiske valgemner er integrert i studieprogrammet.</p>	
Anbefalte	<p>Minst tre års jusstudier.</p> <p>Gjennomført og bestått emnet JUS5981 – Skatterett I Grunnleggende skatterett eller skatterettsfaget som inngår i JUR4000 – 4. avdeling, masterstudiet i rettsvitenskap (videreført)</p>	
Faglig overlapp med andre emner		
List opp emner og angi overlapp i studiepoeng <2/3 overlapp = fullt overlapp Mellom 2/3 og 1/3 overlapp = halvt overlapp >1/3 overlapp = ingen overlapp	Emne	Studiepoeng
	JUS5980	5
	JUS5982	5

Undervisning			
Undervisningsformer	Sett kryss	Antall timer	
- Forelesninger	☐ x	20	
- Kurs/Seminar	☐		
- Frivillige kurs-/fak.oppgaver	☐		
- PBL-undervisning	☐		
- Basisgrupper	☐		
-Veiledning	☐		
Beskriv eventuelle obligatoriske arbeidskrav eller undervisning	Ingen		
Eksamen			
Eksamensform	Digital skoleeksamen		
Eksamenstid	4 t		
Karakterregel (sett kryss)	A-F (bokstavkarakter)	☐ x	
	Bestått/Ikke bestått	☐	
Gis det utsatt eksamen? (sett kryss)	Ja	☐ x	
	Nei	☐	
Inngår emnet i kvoteordning for gjentak av bestått eksamen? Gjelder emner som kan inngå i graden Master i rettsvitenskap	Ja		
Språk i undervisning, litteratur og eksamen			
	Norsk	Engelsk	
- Undervisning	☐ x	☐	
- Litteratur (pensum)	☐ x	☐	
- Eksamensoppgave	☐ x	☐	
- Eksamensbesvarelse	☐ x	☐	

Til PMR
Fra Sekretær for PMR

Sakstype: Vedtakssak
Møtedato: 6. februar 2020
Notatdato: 21. januar 2020
Arkivsaksnummer: 2020/1598
Saksbehandler: Kristin Steen Slåttå

Vedtakssak: Forslag om at emnet PSIJUS4100 Rettspsykologi godkjennes som et valgemne på masternivå i masterstudiet i rettsvitenskap

Bakgrunn

- Professor Ulf Stridbeck har i lengre tid samarbeidet med Psykologisk institutt (PSI) om opprettelsen av det tverrfaglige emnet Rettspsykologi.
- Stridbeck fremmet forslag om opprettelse av emnet som et semiobligatorisk valgemne på 4. studieår for PMR i mars 2016, [se sak 8 her](#). PMR kommenterte da at emnet heller burde opprettes som et valgemne på masternivå, JSU la til at forslaget hadde bakgrunn i et studentinitiativ og støttet forslaget om å opprette det som semiobligatorisk. Det ble konkludert med at emnet kunne opprettes, men med en tidsbegrensning. [Se protokoll, sak 8 her](#).
- Siden 2016 har Stridbeck og PSI arbeidet videre med emnet, og PSI har nylig gjort en faglig vurdering av innholdet og vedtatt at emnet kan inngå som valgemne på masterprogrammet i psykologi, alle retninger.
- I desember 2019 fikk dekanatet fremlagt saken med forespørsel om muligheten for å opprette emnet ved fakultetet. Det ble konkludert med at man ikke kunne behandle spørsmålet om å legge til emnet som semiobligatorisk på 4. studieår uten å gjøre en helhetlig vurdering av emnetilbudet blant de semiobligatoriske emnene, videre at det ikke er anledning til å opprette nye valgemner ved fakultetet før ny prosessperiode for valgemneporteføljen i 2022.
- PSI har foreslått at de oppretter emnet hos seg med oppstart våren 2021. Det er viktig for PSI å få tilbakemelding på om emnet blir godkjent som valgemne i rettsstudiet med tanke på studentgrunnlaget for emnet.
- Aktuelle undervisere på emnet ved vårt fakultet er Stridbeck, Sverre Blandhol og Jon Christian Nordrum.
- At emnet opprettes ved PSI betyr at PSI vil ha utgifter og inntekter fra studiepoengsproduksjon knyttet til emnet.

Hovedproblemstillinger

- PMR bes vurdere og diskutere om emnet kan godkjennes som et ordinært valgemne på masternivå i masterstudiet i rettsvitenskap.

Forslag til vedtak

- Emnet PSIJUS4100 Rettspsykologi godkjennes som et valgemne på masternivå i masterstudiet i rettsvitenskap.

Vedlegg

- Ennemaal med detaljert informasjon om emnet PSIJUS4100 Rettspsykologi

Mal for opprettelse av nye emner ved Det juridiske fakultet For saksforberedning og fremlegg til programråd/vedtaksorgan

Emnenavn: Rettspsykologi

Behov, økonomi og ressurser.

Begrunnelse for opprettelse av emnet

Tekst adresseres til PMR

BEGRUNNELSE/BAKGRUNN/ANDRE KOMMENTARER

I fakultets strategiske plan for 2010-2020 er "tverrfaglig forskning og utdanning" en sentral strategi. Om hvordan dette nærmere bestemt skal gjøres heter det videre:

"Tverrvitenskapelig juridisk forskning med innslag av rettssosiologi, rettsfilosofi og -teori, rettsøkonomi og rettshistorie vil være en nødvendig del av en respons på de utfordringer rettsvitenskapelig forskning står overfor."

Videre:

«Styrken i den faglige bredden skal utnyttes enda bedre gjennom tverrfaglig forskning og utdanning både med utgangspunkt i rettsvitenskap og i våre øvrige fagområder. Vi skal øke vår deltakelse i tverrfaglig forskning.»

Rettspsykologi passer fint inn i det tverrfaglige strategien.

Internasjonalt har rettspsykologi i de senere årene vokst frem som et av de viktigste tverrvitenskapelige fagene i rettsvitenskapen.

Etterspørselen etter rettspsykologisk kompetanse blant jurister har vist seg å være stor. Noen sitater:

- Jo Hov, Rettergang I: «Etter både tvisteloven og straffeprosessloven utgjør parts- og vitneforklaringer *et av de mest sentrale bevismidler*. Dette er bevismidler hvor *feilkildene kan være ganske store*.»
- Johs Andenæs, Norsk straffeprosess: «I de fleste saker hvor det ikke foreligger tilståelse, er vitnebeviset fremdeles *det viktigste bevis*. Vitnebeviset er beheftet med *større feilkilder enn man tidligere har vært oppmerksom på*.»
- Nils Erik Lie, Parts- og vitneavhør: " ... både forbausende og egnet til bekymring at vitnepsykologiske elementer ikke går inn i grunnutdanningen"
- "... innlysende at alle jurister som arbeider i domstolene bør få anledning til å tilegne seg langt bedre vitnepsykologiske kunnskaper enn de har"
- " ... en garanti mot uriktige domfellelser."
- Riksadvokaten: «Innsikt i dette fagområdet vil i en del straffesaker kunne være av stor betydning for en effektiv etterforskning, og for å kunne fatte godt avveide og korrekte

påtaleavgjørelser. Et forsterket fagmiljø vil, over tid kunne gi viktige bidrag til kompetansebygging på dette området i politiet, påtalemyndigheten og ved domstolene.»

Kostnadsberegning

PMR sekretær fyller ut dette

Se notat

Ressurser

- <i>Finansiering av emnet</i>	Emnet opprettes ved Institutt for psykologi, som da finansierer emnet, og får studiepoengsmidler som emnet tilfører.
- <i>Instituttilknytning</i>	PSI
- <i>Faglig ansvarlig</i>	Ved jurfak: Sverre Blandhol
- <i>Faglærere</i>	Ved jurfak: Ulf Stridbeck, Sverre Blandhol og Jon Christian Nordrum.
- <i>Administrativt ansvarlig</i>	Ved jurfak: Anne-Brit Strandset
- <i>Programtilknytning</i>	MiR

Emnets innhold

Innhold

Beskriv emnets faglige innhold, en kort presentasjon av innhold i emnet med fokus på faglige temaer. Teksten inngår på emnesiden og skal være statistisk informasjon, dvs. ikke gjenstand for jevnlig revisjon.

Rettspsykologi handler om møtet mellom menneskets psykologiske oppbygging og rettsvesenet. I rettspleie og juridisk virksomhet blir jurister satt til å gjøre bedømmelser der psykologisk kunnskap vil kunne være til stor nytte, og i psykologisk virksomhet kan man bli bedt om å anvende sin kompetanse i rettslig sammenheng. Dette emnet tilbys i felleskap av de Juridiske og Samfunnsvitenskapelige fakultetene og belyser utfordringene fra juridisk og psykologisk perspektiv.

Sentrale komponenter vil være:

- Basale psykologiske mekanismer som kan være viktige i rettslige avgjørelser
- Avhørsmetoder
- Tankefeil i rettslig kontekst

Hva lærer du?

Skriv 1-2 setninger (spisset i forhold til læringsutbyttet). Det skal i forhold til forrige punkt; "Innhold", være fokus på sluttprodukt, kompetansemål/ konkrete ferdigheter. Eks: «Emnet skal gi studentene en grunnleggende forståelse av begreper, problemstillinger og arbeidsmetoder innen[...] Etter emnet skal studenten[...]» Teksten inngår på emnesiden og skal være statistisk informasjon, dvs. ikke gjenstand for jevnlig revisjon.

Læringskrav

Læringskravene fremgår på emnets semesterside og har klar sammenheng med litteraturlisten. Læringskravene skal deles inn i kvalifikasjonsrammeverkets tre kategorier. For å beskrive kunnskaper kan man for eksempel bruke formuleringer som 'kjenne til.', 'forstå.'. For å beskrive ferdighetsmål kan man for eksempel bruke formuleringer som 'anvende', 'analysere', mm.: Generell kompetanse kan for eksempel være ikke-fagspesifikke kunnskaper, ikke-fagspesifikke (overførbare) ferdigheter, eller holdninger. Læringskravene bør ellers være korte og konsise, og bør settes opp som en punktliste.

Kunnskap

Kunnskapsmål

Det kreves god forståelse av sentrale vitnepsykologiske teorier og forskningsfunn, herunder om:

- Vitnepsykologiens område og forskningsmetode
- Oppmerksomhet og hukommelse
- Falske tilståelser
- Teorier og forskningsfunn om hva vitner husker
- Årsaker til feilhukommelse og strategier for å sikre pålitelighet
- Falske minner
- Troverdighetsvurderinger
- Teorier og forskningsfunn om løgn og avsløring av løgn

Det kreves god forståelse av sentrale teorier og forskningsfunn innenfor bedømmelses- og beslutningspsykologi med juridisk relevans, herunder om:

- Automatiserte og kontrollerte tankeprosesser (System I og System II)

	<ul style="list-style-type: none"> • Grunnleggende beslutningsteori • Intuitive strategier og feilkilder ved disse (heuristikker og biaser) • Teorier og forskningsfunn om bedømmelse av prosessrisiko, valg mellom forlik og rettsak, og feilkilder ved slike bedømmelser <p>Det kreves god forståelse av sentrale teorier og forskningsfunn innen psykologisk forskning om utformingen av lover og lovers virkninger, herunder om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begrepene «nudging», «valgarkitektur», «internalisering» og «legitimitet» • Sentrale teorier om «adferdsinformert styring» • Grunnleggende motivasjonsmessige og kognitive prosesser som påvirker innretning og etterlevelse av normer • Teorier og eksempler på anvendelse av adferdsinformert styring ved rettslig regulering
<i>Ferdigheter</i>	<p><u>Ferdighetsmål</u></p> <p>Emnet gjør deg i stand til å formidle grunnleggende teoretisk, empirisk og metodiske emner i rettspsykologi. Du blir dessuten i stand til å forstå metoder og begrensninger, relevante bedømmelses og beslutningsoppgaver, samt kunne redegjøre for sentrale forskningsfunn psykologisk forskning om utformingen av lover og lovers virkninger</p>
<i>Generell kompetanse</i>	<p><u>Generell kompetanse</u></p> <p>Målgruppen for emnet er studenter fra to fakulteter som dermed har ulik faglige bakgrunn. Dette vil gi en sensitivitet til tverrfaglig tenkning og forståelse for andre kunnskapstradisjoner.</p> <p>Emnet oppøver evnen til kritisk refleksjon over juridisk praksis på sentrale rettsområder, fra dommerens, påtalejuristens, advokatens og lovrådgiverens perspektiv, ut fra rettspsykologisk kunnskap</p> <p>Vitnepsykologisk kunnskap vil her kunne være av helt vesentlig betydning for rettsikkerhet og materielt riktige avgjørelser.</p>
<i>Er aktuelle kjønnsperspektiv inkludert i faget?</i>	<p>Et overveldende flertall mistenkte og dømte verdenen over er menn. Ofre for overgrep derimot er oftest kvinner og jenter. Disse perspektiver er reflektert spesielt i undervisningstemaene om barn som vitner, og troverdighet. Denne kunnskapen skal bidra til bevisstgjøring av kvinne- og jenteperspektivet i rettssystemet.</p>
<p>Litteraturliste</p> <p>For emner som inngår i MiR programmet er sidetallsnormen 40 s. pr stp ved ba-nivå, 50-60 s. pr stp ved ma-nivå. For samfunnsvitenskapelige emner som f.eks HUMR-emner gjelder maks 80 s. pr stp.</p>	
<i>Innføringslitteratur</i>	
<i>Hovedlitteratur</i>	<p><i>Omfang og nivå må justeres etter første undervisningssemester. Artikler vil bli satt sammen i et hefte.</i></p>

ANTALL SIDER HOVEDLITTERATUR

500-600 sider

Blandhol, S. (2011). Valget mellom forlik og rettssak. Hvor gode er advokater til å bedømme prosessrisiko og hvorfor går det ofte galt? *Lov og Rett*, s. 596-618 (22 sider)

Bella M. DePaulo, J. I. Lindsay, B. E. Malone, L. Muhlenbruck, K. Charlton, og H. Cooper (2003), Cues to deception. *Psychol. Bull.* 129, s.74–118, 2003

Diesen, C. (2000) Bevisvurdering og vitnepsykologisk utsageanalys, *Juridisk tidsskrift*, 2, s. 298-311 (13 sider)

Hastie, R. & R.M. Dawes (2010): *Rational choice in an uncertain world : the psychology of judgement and decision making*, Los Angeles: Sage, kap 1,2, 4, 5, 6, 7 (125 sider)

Kahneman, D. (2012). *Thinking, fast and slow*, Penguin Books, 2011 (utvalgte kapittel)

Kassin, S. M., Drizin, S. A., Grisso, T., Gudjonsson, G. H., Leo, R. A., & Redlich, A. P. (2010). Police-Induced Confessions: Risk Factors and Recommendations. *Law and Human Behavior*, 34, 3-38 (35 sider).

Loftus, Elisabeth F.; Pickrell JE (1995). The formation of false memories. *Psychiatric Annals*. 25 (12): 720–725 (5 sider)

Magnussen, S. (2017): *Vitnepsykologi 2.0, Pålitelighet og troverdighet i dagligliv og rettssal*, (2. utg.) Abstrakt forlag, (Utvalgte kapittel)

Rachlew, A. & Fahsing, I., (2015): Politivhøret i *Bevis i straffesaker. Utvalgte emner*, Aarli, Hedlund & Jebens (red.), Gyldendal Akademisk, kap. 6 (30 sider)

Stridbeck, U. (2015): Falske tilståelser, i *Rettspsykiatriske beretninger*, Grøndahl & Stridbeck (red.), Gyldendal Akademisk, kap. 16 (16 sider).

Thaler, R. H. og Cass R. Sunstein (2009): *Nudge: improving decisions about health, wealth, and happiness*, New York: Penguin, kapittel 1,2 og 3 (57 sider)

Tyler, T. R (2006). Psychological Perspectives on Legitimacy and Legitimation. *Annual Review of Psychology* (57), 375-400 (25 sider)

Tyler, T. R. & John T. Jost (2007). Psychology and the Law. Reconciling Normative and Descriptive Accounts of Social Justice and System Legitimacy. I E. T. Higgins, A.W. Kruglanski (Ed.), *Social psychology: Handbook of basic principles* (Vol. 1, pp. 807-825). New York: The Guilford Press (18 sider)

Vrij, A., Maria Hartwig og P. A. Granhag, (2019) Reading lies: Non-verbal communication and deception. *Annual Review of Psychology*, 70, s. 294-317

	<p>Wade, Kimberley A., Garry, Maryanne, Read, D.J. et al. (2002) A picture is worth a thousand lies: Using false photographs to create false childhood memories. <i>Psychonomic Bulletin & Review</i> 9, 597–603</p> <p>Wells, G. L. m.fl (1998) Eyewitness identification procedures: Recommendations for lineups and photospreads, <i>Law and Human behavior</i>, 22, 1-39 (38 sider)</p> <p>Wessel, Ellen, Drevland, Guro C.B., Eilertsen, D.E., & Magnussen, S. (2006). Credibility of the emotional witness: A study by court judges. <i>Law and Human Behavior</i>, 30, 221-230 (9 sider)</p> <p>Østby, Hilde & Østby, Ylva (2017) <i>Å dykke etter sjøhester. En bok om hukommelse</i>, Cappelen Damm (utvalgte kapittel)</p>
<i>Tillegglitteratur</i>	
<i>Hva er den kjønnsmessige balansen blant forfatterne oppsatt som hovedlitteratur?</i>	De sentrale kvinnelige forfatterne på respektive forskningsområde er med i litteraturforslaget. Dessuten har emnet et flertall av kvinnelige forelesere, 5 kvinnelige og 4 mannlige.
<i>Er aktuelle internasjonale rettskilder eller fremmedspråklig litteratur inkludert?</i>	Ja. Se litteraturforslag ovenfor
Tillatte hjelpemidler til eksamen	

Om emnet

Generelle fakta om emnet		
Emnekode i FS (fylles inn etter eventuelt vedtak om opprettelse)	PSYJUSS4100	
Emnenavn – bokmål	Rettspsykologi	
Emnenavn – nynorsk		
Emnenavn – engelsk		
Antall studiepoeng	10	
Eksamenssemester (sett kryss)	Høstsemesteret ☐	Vårsemesteret ☐ x oppstart 2021
Undervisningssemester (sett kryss)	Høstsemesteret ☐	Vårsemesteret ☐ x oppstart 2021
Studienivå (sett kryss)	BA (Bachelor) ☐	MA (Master) ☐ x
Hvis emnet inngår i en profil/emnegruppe, oppgi hvilken.	Ingen	
Opptak og adgang		
Hvordan oppnås studierett til emnet? Studieprogram, evt andre opptak.	Opptak til MiR	
Har emnet obligatorisk undervisning?	Ja	
Forkunnskaper		
Obligatoriske	<p>Studenter må fylle ett av disse kravene:</p> <p>Bestått 1. - 3. studieår i masterstudiet i rettsvitenskap (eller eksamener som kvalifiserer for fritak for disse) eller Fullført masterstudium i rettsvitenskap ved UiO (profesjonsstudium) eller tilsvarende.</p> <p>Du er unntatt fra forkunnskapskravene hvis du har opptak til et annet masterprogram ved UiO der juridiske valgemner er integrert i studieprogrammet.</p>	
Anbefalte		
Faglig overlapp med andre emner		
List opp emner og angi overlapp i studiepoeng <2/3 overlapp = fullt overlapp Mellom 2/3 og 1/3 overlapp = halvt overlapp >1/3 overlapp = ingen overlapp	Emne	Studiepoeng

Undervisning		
Undervisningsformer	Sett kryss	Antall timer
- Forelesninger	☐ x	<u>Forelesninger:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Introduksjon: Felles juss og psykologi (Ulf Stridbeck, JF & Tim Brennen, PSI) 2. Basale psykologiske mekanismer (Tim Brennen, PSI) 3. Vitnebeviset (Ulf Stridbeck, JF) 4. Barn som vitner (Annika Melinder; PSI) 5. Troverdighet (Lisbeth Skyberg, NKTVS) 6. Tårer og troverdighet (Ellen Wessel, Politihøgskolen) 7. Hva kan psykologisk forskning fortelle oss om lovers atferdspåvirkning? (Jon C. Nordrum, JF) 8. Juridisk bedømmelses- og beslutningspsykologi (Sverre Blandhol, JF) 9. Avhør (Tone Davik, KRIPOS) 10. Falske minner (Ylva Østby, PSI)
- Kurs/Seminar	☐ x	<u>Kursundervisning:</u> 2 x 2 timer: Psykologistudenter får seminarleder fra JF. Juss-studenter får seminarleder fra PSI/Politihøgskolen.
- Frivillige kurs-/fak.oppgaver	☐	
- PBL-undervisning	☐	
- Basisgrupper	☐	
-Veiledning	☐	
Beskriv eventuelle obligatoriske arbeidskrav eller undervisning	<u>Obligatorisk aktivitet:</u> Case-basert gruppepresentasjon med studenter fra ulike fag; hver gruppe får utdelt et case og de forbereder en presentasjon til resten av kullet om de rettspsykologiske aspektene ved dette.	
Eksamen		
Eksamensform	Individuell oppgave (skandinaviske språk eller engelsk): En skriftlig hjemmeoppgave med frist to uker for innlevering. Studenten vil bli bedt om å skrive et essay på mellom 3000 og 6000 ord.	
Eksamenstid	To uker	
Karakterregel (sett kryss)	A-F (bokstavkarakter)	☐
	Bestått/Ikke bestått	☐ x
Gis det utsatt eksamen? (sett kryss)	Ja	☐ x
	Nei	☐
Inngår emnet i kvoteordning for gjentak av bestått eksamen? Gjelder emner som kan inngå i graden Master i rettsvitenskap		

Språk i undervisning, litteratur og eksamen

	Norsk	Engelsk	
- Undervisning	☐ x	☐	
- Litteratur (pensum)	☐ x	☐ x	
- Eksamensoppgave	☐ x	☐	
- Eksamensbesvarelse	☐ x	☐	

Protokoll fra møte i Programrådet for masterstudiet i rettsvitenskap

Tid og sted: 10. des. 2019 13:00–15:15, Kollegieværelset, DA

J.nr.: 2019/2139

Til stede: Erling Hjelmeng, Eirik Østerud, Jon Christian Nordrum, Inger Ørstavik, Johan Boucht, Ingunn Ik Dahl, Tobias Mahler, Mads F. Baardseth (sak 1), Johanne Maria Rohde Larsen, Alexander Sæthern, Morten Slind Olsen

Fra administrasjonen: Julie Orning

Referent: Kristin Steen Slåttå

Sak 1	Protokoll <ul style="list-style-type: none">Protokoll fra PMR møte 15. oktober var allerede godkjent
Sak 2	Erfaringer fra PMRs medlemmer <p>1. studieår: Gjennomført møte på studieåret om bestått/ikke bestått</p> <p>5. studieår: Det gjennomføres en valgfagsmesse den 22. januar 2020, oppfordrer faglige og studenter til å delta</p> <p>2. - 4. studieår, engelskspråklige masterprogrammer og Erling: Ingen særlige kommentarer</p> <p>JSU: Kommenterte at manduksjoner utfases på flere studieår, dette reagerer studentene på, videre at det henvises til en faglig begrunnelse for utfasingen på semestersiden. Det ble svart med at PMR har blitt løpende orientert om budsjettsituasjonen, og kuttene forsøkes implementert med mål om minst mulig reduksjon i studiekvaliteten. Sæthern kommenterte at varselslampene nå må begynne å lyse og ba om at det sendes en beskjed til fakultetsstyret og UiO at disse kuttene nå går utover studiekvalitet, jusstudiet er allerede grovt underfinansiert, dette ble støttet av Ørstavik.</p> <p>Det ble kommentert at det ser ut som om at PMR er for rundhåndet i praktiseringen av sidetallsnormen på rettsstudiet, på masternivå har normen økt, rettskildebildet er blitt mer komplekst, og man legger seg konsekvent tett opp mot maksimalt antall sider eller over, dette øker studentenes studiebelastning, det savnes en prinsipiell diskusjon om dette. Litteratursakene tas på fullmakt og studentene er derfor utelatt av disse diskusjonene. Det ble foreslått at dette kunne være tema for en debatt/seminar om litteratur.</p> <p>JSU ble bedt om å lage en oversikt over saker/fag hvor antall sider er over grensen for diskusjon i PMR.</p>
Sak 3	Diskusjons- og vedtakssak: Forslag om ny emnestruktur på 3. studieår

Studieårsansvarlig orienterte kort om saken, det ble også kommentert at hun har hørt studentenes bekymring om studiebelastning på nye JUS3111 og dette skal hensynstas i det videre arbeidet med omleggingen, nye 5. semester må være godt og gjennomførbart for studentene.

Det har vært en diskusjon rundt plasseringen til Rettshistorie og vi har nå landet på at den fortsatt vil ligge i starten av semesteret etter ønske fra fagmiljøet.

Sæthern kommenterte at det er ikke klarhet i hva man vedtar når det ikke foreligger læringskrav og litteraturlister og en beskrivelse av det nye obligatoriske opplegget, videre er en bekymring at man ved å skjære ned på antall sider i et så sentralt fag som obligasjonsretten kan miste substans, burde man heller ha videreført pant- og konkurs som et 10 stp fordypningsemne?

Studieårsansvarlig svarte at det er nødvendig for faglærerne å ha et klart mandat og en ramme å jobbe innenfor når de skal utarbeide nye læringskrav, litteraturlister og opplegg. Vedtaksforslaget presiserer at disse vil bli fremlagt for et samlet PMR når de er klare, så studentene skal inkluderes i saksbehandlingen. JSU er invitert til å oppnevne en representant som studieårsansvarlig trekker inn i arbeidet med konkrete læringskrav, litteraturliste og obligatorisk opplegg.

Det ble lagt til at JSU står samlet sett bak dette forslaget til omlegging og studieårsansvarlig for 5. studieår la til at hun syntes det var positivt å se hvordan faglærerne hadde samarbeidet og blitt enige om en ny modell på studieåret innenfor dagens rammer.

Vedtak

- 3. studieår legges om i henhold til studieårsansvarligs forslag fremlagt for PMR den 15. oktober 2019.
- Emnet JUS3220 Rettshistorie flyttes fra 6. semester til 5. semester.
- Emnet JUS3111 reduseres i størrelse fra 30 stp til 22 stp. Emnet skal inneholde fagene Avtalerett og Obligasjonsrett I og II. Emnet skal også inneholde en obligatorisk øvelse som ikke tilkjennes egne studiepoeng, men som skal være en studentaktiverende øvelse hvor studentene arbeider med fagene. Innholdet i nye JUS3111 med læringskrav og forslag til litteratur legges frem *for et samlet PMR* i løpet av våren 2020.
- Nye 5. semester skal bestå av emnene JUS3220 og JUS3111. Nye 5. semester har oppstart våren 2021.
- Våren 2021 tilbys det eksamen i gammel JUS3111, samme dato som ny JUS3111. Høsten 2021 tilbys det en siste eksamen i gammel JUS3111, samme dato som ny JUS3111, det tilbys i tillegg utsatt prøve i gammel JUS3111.
- Emnet JUS3212 økes i størrelse fra 12 til 20 stp. Emnet skal inneholde fagene tredpersonsfag og selskapsrett. Innholdet i nye JUS3212 med læringskrav og forslag til litteratur legges frem *for et samlet PMR* i løpet av våren 2020.
- Nye 6. semester skal bestå av JUS3212 og ett valgemenne, nye 6. semester har oppstart høsten 2021.

- Høsten 2021 tilbys det eksamen i gammel JUS3212, samme dato som ny JUS3212. Våren 2022 tilbys det en siste eksamen i gammel JUS3212, samme dato som ny JUS3212, det tilbys i tillegg utsatt prøve i gammel JUS3212.
- Studenter med gammel JUS3111 og nye JUS3212 vil ha et 3. studieår på totalt 68 stp bestående av JUS3111 (30 stp) + JUS3220 (8 stp) + JUS3212 (20 stp) + valgемne (10 stp). Studenter kan kontakte studieveileder for å få satt opp en individuell studieplan hvor eventuelt Rettshistorie eller valgемnet på bachelornivå utsettes for å forhindre forsinkelse og for tung studiebelastning på 6. semester.
- Studenter med gammel JUS3212 og ny JUS3111 vil ha et 3. studieår på totalt 62 stp bestående av JUS3212 (12 stp) + JUS3220 (8stp) + JUS3111 (22 stp) + 2 valgемner på bachelornivå (20 stp). Studenter kan kontakte studieveileder for å få satt opp en individuell studieplan hvor det ekstra valgемnet utsettes for å forhindre forsinkelse og for tung studiebelastning på 5. semester.
- JSU oppnevner en representant som kan delta inn i arbeidet i samråd med studieårsansvarlig og faglærere med utarbeidelse av læringskrav, litteratur og opplegg for den obligatoriske øvelsen.

**Sak
4**

Orienteringssak: Rapport fra arbeidsgruppen for JUS4211

Hjelmeng orienterte kort om prosessen videre, arbeidsgruppen mottar alle høringsinnspill og vil utarbeide et endelig forslag til PMR. Studieårsansvarlig for 5. studieår la til at det ser ut til å være en sterk felles oppfatning på 5. studieår at man ikke kan løse disse utfordringene med å få større plass, videre at man kan ikke kutte et valgемne uten å da ta en større diskusjon om størrelsen på valgfriheten på studiet.

Sæthern kommenterte at det kan se ut som om fagansvarlige ikke ser her ser det store bildet for studentene, videre at disse fagene gis 40 stp på studiet i Bergen. At faglærerne er negative til forslaget om økning til 40 stp for å bevare egne valgfag er et helt feil inntrykk presiserte Ikdahl, tilbakemeldingene fra høringen er først og fremst rettet mot at man må se på hele studieordningen og det store bildet, ikke kun ett fagområde. Studieårsansvarlig for 2. studieår la til at forslaget om å øke til 40 stp vil forrykke premissene til sist valgемnereform og satsningen på CELL. Det er i dag andre fag som ikke undervises i det hele tatt på studiet som også burde ha plass på den obligatoriske delen av studiet, men denne prosessen begynner i helt feil ende, vi må først begynne med hva slags jurister skal vi utdanne, og ut fra dette gi rammene for studiet.

3. studieår har også diskutert valgемnet, men selv om det hadde vært bra om studentene hadde hatt bedre tid til å lære seg formuerett, har det å ta ut et valgемne for å få bedre plass til obligatoriske fag, vidtrekkende konsekvenser, blant annet for hvordan valgемneporteføljen ser ut og hvor mange studenter vil utveksler. Samtidig har nok ikke miljøene i de obligatoriske fagene vært nok oppmerksomme på valgемner, de kan også brukes til ytterligere fordypning i

obligatoriske emner, og nye forslag til fordypningsemner kan spilles inn til neste prosess.

Larsen la til at JUS4211 er et emne i særstilling, med svært mange gjentak og andre tekniske utfordringer, i arbeidsgruppen er det vanskelig å komme frem til en løsning innenfor en 40 stp ramme som studentene mener er god nok til å løse disse problemene. Boucht la her til at dette har vært en lang prosess og at det er to linjer hvor vi kan finne en modell, både innenfor 40 og innenfor 30 stp, han presiserte også at det ikke er de ansvarlige faglærerne på JUS4211 som selv har foreslått å øke til 40 stp, men dette er et forslag som arbeidsgruppen har blitt bedt om å vurdere og diskutere.

**Sak
5**

Orientering fra CELL

- Dikustyret avgjør hvem som oppnår status som SFU i møte 11. desember - nye sentre offentliggjøres i løpet av dagen 12. desember.
- Muntlig orientering fra prosjektene Den digitale jurist, Studentaktiv læring og Digital vurdering

Prosjekt Den digitale jurist nærmer seg avslutning og vi er i evalueringsfasen for flere av emnene. Det ble poengtert at man må pilotere og eksperimentere på en måte som lar seg omsette til ordinær drift-

Det ble kommentert at det må komme noen retningslinjer rundt PMR og CELL, PMR jobber med å kutte i budsjettene for studieårene mens CELL har midler til enkeltprosjekter, hvem godkjenner, ønske om nærmere avklaringer her.

**Sak
6**

Andre orienteringssaker:

- [Årsplan for PMR våren 2020](#) - årsplanen justeres når møtedatoer er avklart. Møtedatoer for PMR våren 2020 avtales på e-post etter at alle studieårsansvarlige for den nye valgperioden er oppnevnt.
- [Pilot med obligatorisk oppmøte på fire av de største valgemnene våren 2020](#), jf. krav om redusert frafall på valgemner i utviklingsavtalen

Hjelmeng orienterte kort om denne saken, hvor fakultetet er pålagt å komme med noen målrettede tiltak for å bedre frafall på valgemner. Dette tiltaket er ikke ideelt og retter seg ikke mot de som kun ønsker tilgang til undervisning, for å nå denne gruppen bør det opprettes egne EVU-tilbud som f.eks MOOCs.

Sæthern spurte om et bedre tiltak kunne vært å sette en begrensning på antall emner man kan melde seg eller sette en tidligere trekkfrist, en "opt-in" for emnene. Det ble kommentert at dette er gode innspill, men de har noen tekniske nedsider og er tidligere vurdert.

Spørsmålet om EVU, hva vi vil med det og videre utvikling er åpent og en diskusjon som PMR bør ta.

- [Nye og videreførte ansvarlig faglærere for våren 2020 1.-5. studieår er godkjent og oppdatert oversikt for våren 2020 er publisert.](#)

- UiO jobber med overgang til Leganto som system for litteraturlister. Noen fakulteter har deltatt som pilot denne høsten og publisert noen litteraturlister i Leganto. I Leganto kan studentene få direkte tilgang til digitalt pensum, se alle pensumlister samlet og sjekke tilgjengelighet til bøker og artikler på biblioteket. [Se eksempel her.](#)
- [Muntlig orientering fra undervisningslunsjen 28. november 2019 kl 11.30-15.00](#)

**Sak
7**

Saker tatt på fullmakt:

- [Vedtatt overgang til hjemmeeksamen for JUR1910/JUS5910 Womens Law and Human Rights fom. våren 2020](#)
- [Vedtatt at valgemnet JUS5860 Konkurs og panterett tilbys med undervisning og eksamen høsten 2020. Faginnholdet skal inn som del av nye JUS3212 på 3. studieår, men omleggingen vil først ha oppstart våren 2021.](#)
- [Vedtatt oppdatert litteratur for emnet HUMR4504 Human Rights in Practice for våren 2020](#)
- [Vedtatt oppdatert litteratur for emnet HUMR 5702/ Human Rights and Sustainable Development: Interdisciplinary Perspectives on Theory and Practices for våren 2020](#)
- [Vedtatt oppdatert litteratur for fagene Folkerett og Internasjonale menneskerettigheter på JUS2111 for våren 2020](#)
- [Vedtatt oppdatert fagbeskrivelse, læringskrav og litteratur for emnet JUS5630/JUR1630 Privacy and Data Protection for våren 2020](#)
- [Vedtatt oppdatert støttelitteratur for emnet JUS5820 Patent- og varemerkerett for våren 2020](#)
- [Vedtatt oppdatert fagbeskrivelse, læringskrav og litteratur for emnet JUS5910/JUR1910 Women's Law and Human Rights våren 2020](#)
- [Vedtatt oppdatert fagbeskrivelse, læringskrav og litteratur for emnet JUS5851 International Investment Law våren 2020](#)
- [Vedtatt oppdatert litteratur for emnet JUS220/JUR1220 Bygge- og entrepriserett våren 2020](#)
- [Vedtatt oppdatert læringskrav og litteratur for JUS5671/JUR1671 Legal Technology: Artificial Intelligence and Law for våren 2020](#)
- [Vedtatt oppdatert litteratur for faget Kjøpsrett JUS1111 våren 2020](#)
- [Vedtatt at emnene FINF4012 – Digital forvaltning: Regulering, utvikling og bruk av IKT og FINF4021 – Automatisert rettsanvendelse og retts teknologi er godkjent som juridiske valgemner på masternivå og begge kan inngå i graden.](#)
- [Oppdatert litteratur for faget Etikk i JUS4111 våren 2020](#)
 - [Forslag om endringer fra ansvarlig faglærer og kommentar om saksbehandlingen](#)

**Sak
8**

Eventuelt

Det var ingen saker til eventuelt.

Studieårsansvarlig på 1., 3., og 5. studieår, representant for engelskspråklige masterprogrammer og studiedekanen går av nå ved nyttår, disse ble takket for sin innsats i PMR.

Dato: 02.01.2020

Saksbehandler: Anne Margit Tvenge

Faglig eksamensleder våren 2020

Fra Instruks for eksamen og sensur § 1-2 Faglig eksamensleder:

1. Oppnevning:

a. For masterstudiet i rettsvitenskap oppnevner prodekan for studier en faglig eksamensleder for hver studieårs- / avdelingseksamen. Prodekan for studier oppnevner også vara, som er neste semesters faglig eksamensleder.

Følgende oppnevnes som faglig eksamensleder og vara faglig eksamensleder for oppgaveutvalget våren 2020:

1. studieår

Faglig eksamensleder: Harald Irgens-Jensen

Vara: Geir Stenseth

2. studieår

Faglig eksamensleder: Stian Øby Johansen

Vara: Finn Arnesen

3. studieår:

Faglig eksamensleder: Inger Berg Ørstavik

Vara: Ivar Alvik

4. studieår

Faglig eksamensleder: Johan Boucht

Vara: Maria Astrup Hjort

Eksamensseksjonen

Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 Oslo

Kontoradr.: Urbygningen, Karl Johans gate
47, 0162 Oslo

Telefon: 22 85 95 00
Telefaks: 22 85 96 58
postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Til: PMR

Dato:
22.01.2020
Deres ref.:
Vår ref.:
2020/1598

Tall for eksamensmøtte på valgemner høsten 2019

Vedlagt er tall for eksamensmøtte på valgemner høsten 2019 til PMRs orientering.

Det er noen nye emner som har et gjennomsnittstall på under 15, dette gjelder følgende emner, hver emne kommenteres:

- JUS5505 Empiriske rettsstudier – emnet er nytt, første gang høsten 2019, og nye emner går tre ganger før man eventuelt må nedlegge undervisningstilbudet grunnet for lavt tall for eksamensmøtte.
- JUS5912 Legal Writing and Oral Advocacy in International Law

Emner som er nedlagt i 2019 er tatt ut av listen, emner som har vedtatt lavere hyppighet er markert med gult. Alle emner som har ett lavere gjennomsnittstall enn 15 er markert med rødt tall.

Det er en liten økning i antall eksamensmøtte på valgemner høsten 2019 i forhold til våren 2019, det ser ut som om tallene for eksamensmøtte har stabilisert seg på ca. 1650 eksamensmøtte på valgemner hvert semester:

- Høsten 2016: 1828 eksamensmøtte
- Våren 2017: 1855 eksamensmøtte
- Høsten 2017: 1725 eksamensmøtte
- Våren 2018: 1702 eksamensmøtte
- Høsten 2018: 1588 eksamensmøtte
- Våren 2019: 1648 eksamensmøtte

- Høsten 2019: 1660 eksamensmøtte

Saksbehandler:

Kristin Steen Slåttå

22 85 98 61, k.s.slatta@jus.uio.no

Kode	Navn	V16	H16	V17	H17	V18	H18	V19	H19	Gjennomsnittstall
JUS5511/JUR1511	Arbeidsrett - den individuelle del		368		318		268		303	296
JUS5512/1512	Arbeidsrett - den kollektive del	99		79		69		83		82
JUS5970/JUR1970	Barnerett	216		151		117		125		161
JUS5220/JUR1220	Bygge- og entrepriserett	147		116		111		101		125
JUS5650	Cybersecurity Regulation	41		33		73		97		49
JUS5590/JUR1590	Diskriminerings- og likestillingsrett		79		74		87		56	72
JUS5251/JUR1251	Ekspropriasjonsrett		26		24		20		20	21
JUS5505	Empriske rettsstudier								6	6
JUS5260/JUR1260	English Law of Contract	48	56	28	52	34	72	47	0	51
JUS5310/JUR1310	EU Competition Law		47		79		52		75	69
JUS5440/JUR1440	EU Substantive Law	37		40		43		56		40
JUS5880/JUR1880	Financial Market Law and Regulation		34		16		16		55	29
JUS5070	Forhandlinger				26		39		21	29
JUS5420/JUR1420	Forsikringsrett	63		32		20		19		38
JUS5550/JUR1550	Helserett		130		140		124		103	122
JUS5503	Human Rights and Counter-Terrorism: Striking a Balance?				72				77	64
JUR1285	Innføring i markeds-, konkurranse- og immaterialrett	19	30	14	34	20	16	15	21	17
JUS5280/JUR1280	Internasjonal privatrett		49		18		20		33	24
JUS5911	International Climate Change and Energy Law	20		15		19		24		18
JUS5230/JUR1230	International Commercial Law	58		50		54		59		54
JUS5560/JUR1560	International Constitutional Law and Democracy	56		25		42		40		41
JUS5570	International Criminal Law	49		35		36		35		40
JUS5520	International Environmental Law		35		33		20		53	35
JUS5710/JUR1710	International Human Rights Law: Institutions and Procedure		95	25	73		79		91	81
JUS5730/JUR1730	International Humanitarian Law (The Law of Armed Conflict)		117		113		85		87	95
JUS5851	International Investment Law	32		27		18				26
JUS5850	International Trade Law		25		22		18		30	23
JUS5680	Internet Governance		38	35	40		52		55	49
JUS5580/JUR1580	Kommunalrett	25		25		35		22		28
JUS5504/JUR1504	Konflikthåndtering	55		123		118		112		99
JUS5860	Konkurs- og panterett	49		38		20		37		36
JUS5671/JUR1671	Legal Technology: Artificial Intelligence and Law									
JUS5912	Legal Writing and Oral Advocacy in International Law		39		23		11		9	14
JUS5502	Lovgivningslære		17		15		19		25	20
JUS5450/JUR1450	Marine Insurance	21		18		22		20		20
JUS5401	Maritime Law - Contracts	3	33	11	35	2	35	5	30	33
JUS5402	Maritime Law: Liability and Insurance		26		25		28		25	26
JUR5030	Masteroppgave 30 stp	273	293	301	246	202	162	177	168	169
JUR5060	Masteroppgave 60 stp	28	8	25	6	27	16	13	6	12
JUS5940	Offentlige anskaffelser		78		71		54		61	62
JUS5810	Opphavsrett		74		50		36		41	42
JUS5820/JUR1820	Patent- og varemerkerett	70		63		49		39		61
JUS5411	Petroleum Law	24	0	16		16		18		17
JUS5010	Praksisordning	53	52	47	49	39	41	34	32	36
JUS5630/JUR1630	Privacy and Data Protection	88		100		126		126		105
JUS5040	Prosedyrekonkurranse	x			11	16	1	7	10	6
JUS5540	Public International Law		52		45		44		43	44
JUS5530/JUR1530	Refugee and Asylum Law	114		119		82		76		105
JUS5501	Rettslig bevisteori		48		21		28		14	21
JUS5801	Selskapsrett	87		59		49		67		65
JUS5981/JUR1981	Skatterett I, grunnleggende skatterett	98		95		78		77		90
JUS5980	Skatterett II		37		35		26		30	30
JUS5982	Skatterett III Internasjonal skatterett		22		17		15		0	18
JUS5134	The Right to Peace		52				61			57
JUS5430/JUR1430	Tilvirkningskontrakter (dynamisk kontraktsrett)	26	23	16	31	12	48	15	47	42
JUS5960/JUR1960	Trygderett	69		67		61		61		66
JUS5120/JUR1120	Utlendingsrett	277		181		141		103		200
JUS5910/JUR1910	Women's Law and Human Rights	61		63		72		75		65

Til:

STK	Senter for tverrfaglig kjønnsforskning
MED	Det medisinske fakultet
UB	Universitetsbiblioteket
KHM	Kulturhistorisk museum
NHM	Naturhistorisk museum
MN	Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
SV	Det samfunnsvitenskapelige fakultet
TF	Det teologiske fakultet
HF	Det humanistiske fakultet
UV	Det utdanningsvitenskapelige fakultet
OD	Det odontologiske fakultet
SUM	Senter for utvikling og miljø
ISS	Den internasjonale sommerskole
JU	Det juridiske fakultet

Dato: 03.12.2019

Saksnr.: 2019/13839 PETTEBS

Utlysning av prosjektmidler for digital vurdering

Bakgrunn

UiO har 5 millioner kroner til disposisjon som strategiske midler til IT i utdanning. Disse midlene er av Universitetsstyret bestemt brukt på tiltak som kan stimulere til innovasjon, nytenkning og utvikling innen underveisvurdering og digital eksamen.

For andre året på rad vil disse midlene gå til å finansiere pilotprosjekter som tester ut ulike digitale arbeidsmåter og løsninger innen formativ og summativ vurdering. En ambisjon er at slike piloter skal lede frem til mer standardiserte løsninger innen disse feltene.

Hvem kan søke?

- Alle fagmiljøer ved UiO oppfordres til å søke. Det er viktig at fakultetene bidrar aktivt til å stimulere egne miljøer til å søke, og oppfordrer til tverrgående og større prosjekter.
- Prosjektsøknadene skal være forankret i ledelsen ved enhetene (fakulteter, bibliotek, sentre, og museer).
- Samarbeidsprosjekter som omfatter flere studieprogrammer vil bli prioritert.

Seksjon for digitale tjenester

Kontoradr.: Lucy Smiths hus, Problemveien

7

Telefon: +47 22 85 50 50

Telefaks:

postmottak@admin.uio.no

<http://www.uio.no/>

Hva kan det søkes om?

- Det kan søkes om prosjekter innen en økonomisk ramme på inntil 1 million kroner per prosjekt.
- Midlene kan gå til frikjøp av vitenskapelige og teknisk-administrative ressurser, anskaffelse av programvare, teknisk utvikling og prosjektdrift. Merk at anskaffelser eller utvikling av teknologier må følge regler for innkjøp og IT-sikkerhet og at det må settes av ressurser til dette arbeidet i prosjektet.

Vurdering av søknader

En faglig komité hvor representanter for fakultetene, LINK, USIT og SADM inngår, vil vurdere og rangere søknadene. Komitéens anbefaling behandles av strategisk prioriteringsgruppe for IT i utdanning som innstiller til universitetsledelsen.

Søknadene vurderes på følgende kriterier:

- Innovasjon, nytenkning og utvikling innen underveisvurdering og digital eksamen
- Pedagogisk og/eller organisatorisk overføringsverdi og relevans
- Samarbeid og erfaringsdeling i prosjektdesign og gjennomføring
- Utnytting og utvikling av muligheter i eksisterende systemer, som Canvas og Inspira, eller integrerbar programvare

Slik søker du

- Søknaden skal ha en lengde på maks. 4 sider, hvor den faglige ideen som søkes realisert kommer klart frem.
- Bruk mal for prosjektbeskrivelse: <https://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/sta/eksamen/prosjektmidler/prosjektbeskrivelse-mal.dot>
- Søknaden må leveres på et elektronisk nettskjema: <https://nettskjema.uio.no/a/132707>. (nettskjemaet åpner 2. januar)
- Søknadsfrist er satt til 1. februar, og beslutning om tildeling av midler skjer i april.

Med hilsen

Hanna Ekeli
Avdelingsdirektør

Anne-Lise Lande
Seksjonssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Petter Bogen Sydhagen

, p.b.sydhagen@admin.uio.no